

Geopolitični vidiki
evropske begunske in
migracijske krize

Prisilne migracije: novo
poglavje starega problema

Libija – od imigracijskega
središča do območja
prisilnih migracij

GEOGRAFSKI OBZORNIK

strokovna revija za popularizacijo geografije

Izdajatelj: Zveza geografov Slovenije, p.p. 306, 1001 Ljubljana

Za izdajatelja: dr. Stanko Pelc

ISSN: 0016-7274

Odgovorni urednik: dr. Blaž Repe

Uredniški odbor: Dejan Cigale, Primož Gašperič, Mojca Ilc, Drago Kladnik, Miha Koderman, Irena Mrak, Miha Pavšek, Anton Polšak, Irma Potočnik Slavič, Tatjana Resnik Planinc, Uroš Stepišnik, Ana Vovk Korže in Igor Žiberna

Upravnik revije: Primož Gašperič

Terminološki in jezikovni pregled strokovnih člankov: dr. Drago Kladnik

Elektronski naslov uredništva: geografski.obzornik@gmail.com

Medmrežje: <http://zgs.zrc-sazu.si/sl-si/publikacije/geografskiobzornik.aspx>

Tisk: Collegium Graphicum d.o.o.

Naklada: 900 izvodov

Cena: 2,7 €

Transakcijski račun: 02010-0014166331, Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana, Trg republike 2, 1000 Ljubljana

Izid publikacije je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz sredstev državnega proračuna iz naslova razpisa za sofinanciranje domačih poljudnoznanstvenih periodičnih publikacij.

Izhaja 4-krat letno kot enojna ali dvojna številka.

Geografski obzornik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugod.

Uredništvo si pridružuje pravico do (ne)objave, krajšanja, delnega objavljajanja prispevkov v skladu z uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Prispevke pošljite natisnjene in po elektronskem mediju na naslov in elektronsko pošto uredništva. Poslanih prispevkov ne vračamo. Revija je vključena v SCOPUS.

GEOGRAPHIC HORIZON

professional magazine for popularization of geography

Publisher: Association of Slovenian Geographers, p.p. 306, 1001 Ljubljana, Slovenia

For the publisher: Stanko Pelc

ISSN: 0016-7274

Responsible editor: Blaž Repe

Editorial board: Dejan Cigale, Primož Gašperič, Mojca Ilc, Drago Kladnik, Miha Koderman, Irena Mrak, Miha Pavšek, Anton Polšak, Irma Potočnik Slavič, Tatjana Resnik Planinc, Uroš Stepišnik, Ana Vovk Korže and Igor Žiberna

Administrator: Primož Gašperič

Terminology and language review of professional articles: Drago Kladnik

E-mail: geografski.obzornik@gmail.com

www: <http://zgs.zrc-sazu.si/sl-si/publikacije/geografskiobzornik.aspx>

Print: Collegium Graphicum

Price: 2,7 €

Number of copies printed: 900 copies

Bank account: 02010-0014166331, Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana, Trg republike 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

The magazine is indexed in SCOPUS.

This publication was co-financed by the Slovenian Research agency.

Fotografija na naslovnici:

TUAREG S TAGILMUSTOM, ZNAČILNIM
ŠALOM, KI MU POVSEM PREKRIVA USTA.

Avtorica fotografije:

MATJAŽ NAPOKOJ

4

Jernej Zupančič

Geopolitični vidiki evropske begunske in migracijske krize

14

Boštjan Rogelj

Prisilne migracije: novo poglavje starega problema

23

Janez Pirc

Libija – od imigracijskega središča do območja prisilnih migracij

34 Zamejska Koroška • 35 Prešernove nagrade študentom za študijsko leto 2015/2016 • 36 Priznanja Oddelka za geografijo, FF UL • 39 Diplomanti geografije v letu 2016

Tudi jaz sem begunec

Ta hip se dozdeva, da se v zadnjih letih vse vrti okoli beguncev.

Begunci so predmet pogajanj na najvišjih ravneh, predvsem Evropske politike. Begunci so (bili) pomembna, celo odločilna predvolilna tema na Nizozemskem in v Franciji; gotovo bodo ponovno udarili na plano ob letošnjih predsedniških volitvah v Sloveniji in bodo še mnogo bolj stopili v ospredje na nemških parlamentarnih volitvah 2018. Begunci so prikladno orodje za izsiljevanje. In to na vseh nivojih. Od Turčije, s svojimi mnogo več kot 2,5 milijona zgolj registriranih beguncev, do lokalnih skupnosti, ko se predlaga nastanitev 10 družin v njihovem kraju. Begunci so ob zadostni poslovni okretnosti (beri prioritnosti in/ali brezčutnosti) pomemben vir zaslužka, kjer vsote dosega jo vrtoglave zneske. Begunci so tudi prikladen izgovor vseh, da se marsikje po svetu krepi populizem. Le ta se vzpenja, ker nastalih težav ne znamo, ne zmoremo ali nočemo rešiti. Razloge za trenutno situacijo in lastno nezadovoljstvo prikladno obesimo drugim. Tokrat beguncem. Ki so, pa naj bo naše mnenje o njih takšno ali drugačno, resen problem. Olja ali včasih kar kerozina na ogenj dodatno prilivajo mediji, ki razplamtevajo gostilniške debate, kreirajo javno mnenje ter delijo tiste, ki o tej problematiki niso (dovolj) poučeni. Nova številka Geografskega obzornika tega problema zagotovo ne bo rešila, bo pa begunsko problematiko relevantno osvetlila s strokovne in predvsem geografske plati.

In še... Če ste za letošnje prvomajske praznike potovali na Hrvaško, ste se v nekaj urnih kolonah gotovo počutili kot begunec. Predvsem z mislijo, katero skrito in še nikoli prevoženo pot ubrati, da bi se izognili mejnem nadzoru in gneči. Ob tem je bil vaš greh ta, da mislite, da Hrvatje ponujajo boljše morje.

Evropa pač ponuja boljše življenje.

Blaž Repe, urednik

Geopolitični vidiki evropske begunske in migracijske krize

IZVLEČEK

Prispevek obravnava geopolitične interpretacije vzrokov, geografskih razsežnosti in raznolikih posledic selitvenega vala s kriznih območij Severne Afrike in Bližnjega vzhoda v Evropo. Osredotoča se na čas po letu 2013, ko je migracijska kriza sledila veliki gospodarski krizi ter v času novih strateških zaostrovanj z Rusijo. V nekaj letih se je priselilo nad 5 milijonov ljudi. Begunska kriza je postala evropski problem zaradi vrste odločitev, ki so pomembno povečale obseg selitvenega vala, ga prepletle z gospodarsko-socialnimi motivi migracij, opustile nadzor in podcenjevale negativne gospodarske in kulturne učinke. Begunstvo je postalo eno od orodij političnih pritiskov.

Ključne besede: geopolitika, krizna območja, begunstvo, migracije, Evropa.

ABSTRACT

Geopolitical Aspects of European Refugee- and Migrant Crisis

The article deals on the geopolitical interpretations of the reasons, geographical size and various consequences caused by mass influx from crisis areas in North Africa and the Middle East to Europe in 2013 and beyond. The processes occurred short after world economic crisis and faced new strategic competition between EU – NATO and Russia. Over 5 million people immigrated to Europe within a few years. The refugee crisis became a European problem because of decisions that increase the volume of migration, intertwined with socioeconomic migration motives and underestimated the negative economic, cultural and political effects. The refugees became one of the tools of political pressure.

Key words: geopolitics, crisis areas, refugees, migrations, Europe.

O d leta 2013 dalje se Evropa sooča z velikim pritiskom migrantov; konec leta 2015 je ocena števila preseglo 5 milijonov. Zaradi obsega, dinamike, okoliščin in posledic je bilo dogajanje poimenovano »evropska migracijska kriza«. Časovno je sledila svetovni ekonomski krizi in sovpada z obujenimi zaostrovanji med ZDA, EU in Rusijo. O redko katerem procesu je v javnosti, strokah in politiki toliko različnih ter nasprotujočih si stališč in manipulacij.

Evropa ima v novejši zgodovini precej bogate izkušnje z množičnimi selitvenimi tokovi. Pred dobrim stoletjem so evropski izseljenci polnili Ameriko in ustvarjali kolonije. Po prvi svetovni vojni so preselili skoraj 9 milijonov prebivalcev (Magocsi, 2002, 46-49), v desetletju po drugi svetovni vojni je vsaj 20 milijonov zamenjalo državo bivanja (Mazower, 2002). Po dekolonizaciji so se v »matice« vračali vojaki in uradniki, sledili so jim še drugi. Evropske družbe so pestrile ekonomsko in politično motivirane selitve. Skozi desetletja industrijsko-terciarnega razvoja so selitve zaradi dela postale konstanta; iz Južne Evrope so se priseljevali v Zahodno in Srednjo Evropo ter Skandinavijo. Občasno so prihajale tudi manjše skupine imigrantov s kriznih območij, še posebej v devetdesetih letih 20. stoletja z območij nekdanje Jugoslavije ter Albanije (Zupančič, 2009, 86-87). Evropski integracijski procesi so ustvarili nove priložnosti za iskanje dela in kariere, selitvene smeri so ostale iste. Svetovno gospodarsko krizo je najbolj ostro občutila prav Evropa; velika brezposelnost ponovno silila ljudi v

Slika 1: Slovenska vlada je bila popolnoma nepripravljena na prihod velikega števila beguncev, kar se je odražalo v neustreznosti in neurejenosti prvih sprejemnih centrov. Na sliki je sprejemni center pri bivši tovarni Beti v Dobovi (foto: Boštjan Rogelj)

Avtor besedila:

JERNEJ ZUPANČIČ, dr. geografije,
Oddelek za geografijo Filozofske
fakultete Univerze v Ljubljani,
Aškerčeva cesta 2, 1000 Ljubljana
E-pošta: jernej.zupancic@ff.uni-lj.si

Avtorja fotografij:

MATJAŽ NAPOKOJ IN BOŠTJAN ROGELJ

COBISS 1.02 pregledni znanstveni članek

čezmorsko emigracijo. Nekatere države kot Nemčija, države Beneluksa in skandinavske države so gospodarsko razmeroma hitro okrevale; predvsem zaradi reform na trgu dela. Vendar se več kot polovica držav EU in med njimi vse južne evropske države še naprej otepajo s številnimi ekonomskimi in socialnimi težavami ter brezposelnostjo. Zunaj svoje države dela skoraj 8 milijonov državljanov EU, brezposelnih je okrog 23 milijonov (Unemployment statistics, 2015). Zaradi eksodusa mladega, izobraženega prebivalstva se pojavlja problem socialne in kulturne vzdržnosti teh družb. V ta evropski interval je prišlo nad 5 milijonov beguncev in migrantov, tj. več kot kdajkoli v novejši zgodovini.

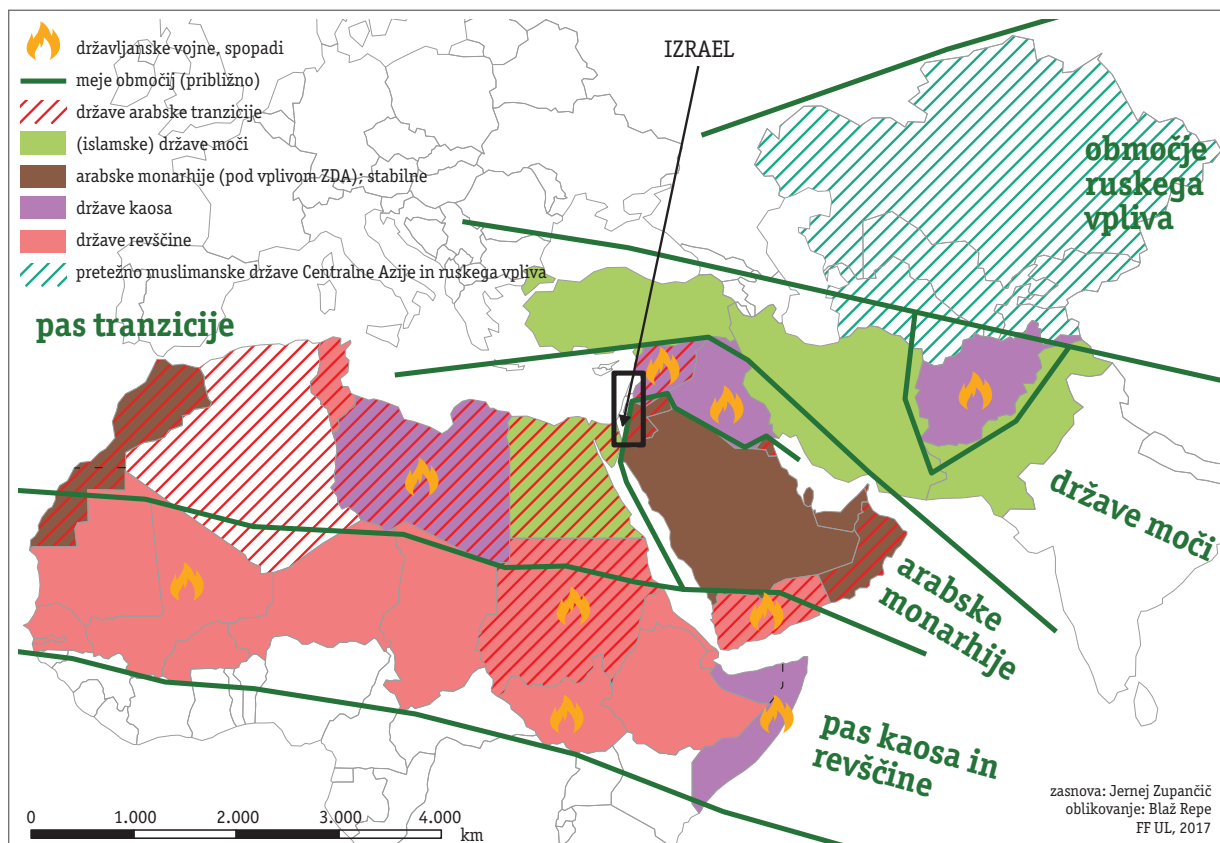
Geopolitična struktura sveta kriznih migracij

Begunstvo spremlja cone konfliktov različnih intenzivnosti, ki so značilno razporejene na mejnih velikih geopolitičnih enot. To so hkrati tudi robovi nekdanjih velikih državnih sistemov ter države z naglimi spremembami političnih sistemov (Zupančič, 2005, 4-6). Območja strateškega prekrivanja ter države s totalitarnimi ureditvami so strukturno skoraj vnaprej določene, da v neugodnih okoliščinah pristanejo v neredu. Razporeditev kriznih območij opozarja na silno geopolitično dinamiko sveta, ki po koncu bipolarne ureditve išče nova ravnesja ter v svojih stičnih in prekrivnih območjih sproža tudi

konflikte, povzroča nered in globoke gospodarske ter socialne depresije.

Obširen prostor, s katerega prihaja v Evropo glavina beguncev in migrantov, obsega okrog 23 milijonov km² površine z več kot 700 mio prebivalcev. Glede na družbeno strukturo, razmerja moči in potekajoče novejša procese, ki bistveno vplivajo tudi na begunske tokove, je mogoče heterogeno območje arabsko-islamskega sveta členiti na nekaj območij: Palestino z obkrožujočimi »državami kaosa«, pas »držav moči«, monarhije Arabskega polotoka, pas držav arabske tranzicije ter islamski pas revščine v predelu Sahela. Države Centralne Azije se izdvajajo posebej.

Slika 2: Geopolitična struktura islamskega sveta.

Politični zemljevid tega prostora je z nekaj izjemami rezultat evropskih kolonialnih posegov od 18. stoletja dalje. Pred tem sta bili glavni oblikovalki družbenih struktur arabska ekspanzija in za njo turški imperij. Izjema je bila Perzija. Hirajočo otomansko oblast so na Balkanu končali nacionalizmi, v Afriki pa kolonialne oblasti Španije, Francije, Velike Britanije in Italije (Legewie, 2004). Poskus panarabskega nacionalnega gibanja po razpadu turškega imperija ni bil uspešen. Prostor med Levantom in Indijskim oceanom sta kot mandatna ozemlja nadzirali Francija in Velika Britanija ter začrtali politične meje, ki so z nekaj manjšimi spremembami ostale do danes.

Levant je geografska (in zgodovinsko pogojena) oznaka za Vzhodno Sredozemlje; v ožjem pomenu vključuje države Jugozahodne Azije, ki mejijo na Sredozemsko morje, brez Turčije. Širša oznaka zajema morsko-kopenski stik vzhodnega dela Sredozemskega morja, tj. vzhodno od Italije.

Leta 1947 je v Palestini nastala judovska država Izrael, se v vojnah z Arabci povečala in okrepila ter postala zanesljiv ameriški zaveznik v času blokovske polarizacije. Sovjetski zvezi je uspelo skleniti zaveznitvo z večino držav arabsko-mediteranskega loka (Zupančič, 2012, 73-74). Prevzele so nekatere elemente sovjetskega planskega gospodarstva, ne pa tudi socializma kot družbene ureditve. Še najbližje sta bili temu Libija in Sirija. Te države so pristale pri strankarskih in nato osebnih diktaturah. Države v pasu moči imajo drugačno zgodo-

Slika 3: Pomembno vlogo pri oskrbi beguncev so imele številne nevladne organizacije in prostovoljci. Razdeljevanje humanitarne pomoči v sprejemnem centru pri bivši tovarni Beti v Dobovi (foto: Boštjan Rogelj).

vino. Kemalistična Turčija je postala članica NATO, Iran pa je po islamski revoluciji 1979 končal dolgo obdobje monarhije ter se mednarodno izoliral (Akšın, 2007). Po dekolonizaciji Indije je na zahodnem delu nastal multietnični islamski Pakistan, gorato območje med nekdanjo rusko in britansko interesno sfero je že konec 19. stoletja zapolnil Afganistan. Pakistan je ostal pod vplivom ZDA, socialistični prevzem oblasti v Afganistanu leta 1979 pa je zavarovala sovjetska vojaška intervencija ter se podaljšala v desetletno vojno (1979-1989) (Smith, 2003). Zaradi strateških interesov so ZDA podpirale radikalne islamske frakcije v protisovjetskem boju, pa tudi radikalni režim v Iraku, potem ko se je zapletel v devetletno vojno (1980-1988 z Iranom. Iraška invazija leta 1990 na Kuvajt je sprožila mednarodno vojaško intervencijo z vodilno vlogo ZDA, ki je tej naftno bogati državi vrnila neodvisnost. Leta 1992 je sledila ponesrečena ameriška opera-

cija zavarovanja humanitarne pomoči v Somaliji. Ključni mejnik predstavlja vojna proti terorizmu in vojaška intervencija leta 2001 v Afganistanu ter leta 2003 ponovno v Iraku. Obe državi sta prišli pod mednarodni nadzor. Intervencije v regijo niso prinesle miru. Sledilo je obdobje politično-teritorialnega drobljenja z oblikovanjem paradržav ter obširnih območij brez nadzora in reda. Leta 2011 je prišlo do serije ljudskih vstaj v osmih državah z avtorskimi režimi; proces je dobil pozneje naziv »arabska pomlad« (Brownlee, Masoud, Reynolds, 2013, 7-24). Medtem ko so jih ponekod razmeroma hitro uredili z reformnimi ukrepi ali notranjimi intervencijami, so drugod vsaj začasno sledile kaotične razmere, v Libiji, Siriji in Jemnu pa državljanske vojne. V teh okoliščinah so verski fundamentalizmi pogost pojav. Opisani procesi so neposreden vzrok za množičen eksodus prebivalstva, ki od leta 2014 dalje močno trkajo na evropska vrata.

Neredko se pripisuje ameriškemu intervencionizmu glavnino krivde za razsulo v vrsti držav islamske kulture, posledično pa tudi za radikalizacijo in ideologizacijo islama (O' Connor, 2007). To je precej zavajajoče. Medtem ko pri drugih družbah poteka sekularizacija, je pri muslimanskih opazna težnja po uvajanju verskih norm v pravne okvire (Lacoste, 2009, 114-116). Po uvedbi šeriatskega prava je v večini teh okolij sledila nestrpnost do drugih verskih skupnosti (De Falco, Radcliffe, Riccardi, 2014). Ti sistemi uporabljajo vero kot orodje za homogenizacijo družbe. V kriznih pogojih se skupnosti po razpadu upravnega reda oprimejo verskih institucij, ki jim edine nudijo določen red. Drugi pojav je distanciranje dela muslimanskih populacij v evropskih družbah, vključno s prostorsko avtosegregacijo (Lasserre, Gonon, 2008), kar je le deloma mogoče tolmačiti s socialnimi vzvodi, zgodovinskimi travmami in elementi kulturne obrambe (Basaam, 2001). Islamske skupnosti se radikalizirajo brez vpliva večinske družbe. Hkrati so se zaostрили tudi odnosi med različnimi vejami islama, kar sproža ostre regionalne konflikte (Lacoste, 2009). Po drugi strani je stopnjevanje protizahodne panislamske kampanje odraz dokazovanja demografske, ekonomske, vojaške in kulturne moči ter stvar ambicij in očitne ekspanzije (Davis, Azizian, 2007). Na krepitev panislamskih teritorialnih pretenzij so opozarjali francoski geopolitiki (Lacoste, 1976) vsaj dve desetletji pred Huntingtom (1996). Cone širjenja so predvsem v dveh smereh: iz saheljskega pasu revščine proti jugu ter proti domnevno bogati Evropi. Begunci

Šeriatsko pravo - iz arab. dobesedno pot k napajališču; predstavlja uvedbo izključno na islamskih verskih naukih temelječega prava. V praksi predstavlja politični problem zaradi radikalnih razumevanj (in praks) ter izvajanja tudi nad pripadniki verskih manjšin v pretežno muslimanskih državah.

so rezultat robne konfliktualizacije, a lahko v določenih primerih tudi sredstvo kolonizacije določenih teritorijev.

Največje begunsko-emigrativno območje sta (2016) Sirija in Irak, dve nekoč vojaško močni državi s totalitarnim ustrojem. Iraški režim je porazila druga vojaška intervencija »koalicije voljnih« pod vodstvom ZDA (leta 2003). Sledila je obsežna mirovna misija ob sodelovanju dela iraških sil ter Kurdov. Poskus rekonstrukcije in revitalizacije države je po nekaj začetnih uspehih zastal (Rambotsham, Woodhouse, Miall, 2010). Kurdska provinca na severu je dobila široko avtonomijo, večinski arabski del pa se je razdelil najprej po religijski (sunitski, šiitski) pripadnosti ter nato lokalno drobnil. Sirijski režim Al Asada je končala ljudska vstaja leta 2011. Sledil je kaos in državljanska vojna vseh proti vsem (Zupančič, 2013, 73). Tak razplet razpada etnično in versko raznolikih držav je dokaj tipičen in pričakovani, nadaljevanje pa ne. Na pogorišču obeh držav se je oblikovala posebna tvorba – islamska država (IS), ki so jo zapolnile radikalizirane skupine iz obeh držav, a se rekrutira z islamskimi bojevniki na versko-ideološki podlagi skoraj z vsega sveta (Hanne, Neuville, 2015). Radikalnih islamskih gibanj je v svetu več (na primer Al Kaida, Al-Shabaab, Boko Haram, Dsund-al Khalifa), vendar se je z razglasitvijo kalifata teritorializirala le IS. Konec leta 2015 je obvladovala okrog

150.000 km² ozemlja s približno 6 mio prebivalci in predstavlja novo jedro široke konfliktne cone. Razlaga, da gre pri IS predvsem za versko radikalizacijo razočaranih dedičev propadlih režimov, sicer interpretirajo motivacijo ljudi zaradi preteklosti, vključno z elementi »svete vojne«, a ne pojasnijo očitno širše podpore, ki jo je ta tvorba deležna, niti tega, da so njihove žrtve najprej in najbolj pripadniki krščanskih manjšin v teh državah. IS s svojim delovanjem izvaja predvsem etnokulturno čiščenje ter genocid. Proti IS vojaško nastopajo države z medsebojno navzkrižnimi strateškimi interesi. Vtis je, da jim povzročanje kaosa, vključno z begunci, v nekaterih ozirih ustreza. Podpirala ga je Saudska Arabija (Hannes, De la Neuville, 2015), sedaj ji ustreza zaradi slabitve šiitskega dela Iraka, v Jemnu pa lahko skoraj nemoteno intervenira. Turčija ima velike dobičke od transporta nafte (Lendmann, 2016) in končno tudi od transporta ljudi. Begunstvo je za vojne dobičkarje in »warlorde« (gospodarji vojne; sloji in sile, ki se okoriščajo v vojnah ter s posledicami vojn) zelo donosen posel. ISIS je brez turške intervencije izločila turškega konkurenta na jugu (Sirijo), obenem pa je nasprotna Kurdom, proti katerim vodi Turčija zelo neprijazno in občasno genocidno politiko. Iranu ustreza slabitev konkurenta Turčije, kurdske provinc in sosednjih arabskih držav s Saudsko Arabijo kot glavnim ameriškim sidriščem v širši regiji.

Deloma ustreza Rusiji, saj z begunci »mehča« južnega konkurenta Turčijo ter povečuje možnosti rusko-kurdskega zavezništva. Begunski val povzroča v Evropi resno politično krizo EU. V pogojih evropsko-ameriško-ruskega zaostrovanja slabi Evrope v predelu največje šibkosti: na Balkanu. Ustreza Izraelu, ker sta z razpadom Sirije in Iraka izločena njena vojaško najmočnejša konkurenta (od obeh je vojaško močnejši Egipt, s katerim pa Izrael že nekaj desetletij vzdržuje boljše odnose). Paradržavne tvorbe, begunska območja, šibke države in razdrobljeni politični prostor na severu lahko vojaško in gospodarsko zmogljivi Izrael brez težav nadzira, krizne razmere pa mu dopuščajo tudi radikalne vojaške posege. Določene prednosti imajo celo ZDA: IS namreč vrši pritisk na zavezniške arabske države in kurdska območja ter ohranja potrebo po (upravičeni) ameriški navzočnosti na tem območju.

Begunstvo spremlja krizna območja

Po ocenah UNHCHR (United Nations High Commissioner on Human Rights) je bilo leta 2013 okrog 51, leta 2014 59,5 in leta 2015 okrog 64 mio oseb v pogojih begunstva. Dobra polovica (okrog 38,2 milijona) se nahaja v domačih državah (notranji begunci). Leta 2014 jih je bilo največ v Siriji (8 mio) in Kolumbiji (6 mio), Iraku (3,7 mio), Kongu (2,8 mio), Sudanu (2,2 mio) in južnem Sudanu (1,8 mio). Ocene števila beguncev se razlikujejo zaradi različnih meril ter pomanjkljivih evidenc. Vračanje beguncev sodi sicer med pomembne naloge postkriznega upravljanja, a je

sedaj dokaj skromno - le 2 mio (Der Neue Fischer Weltalmanach 2016, 10-13). Geografska razporeditev območij prisilne emigracije, tranzitnih ter ciljnih območij značilno spremlja krizna in konfliktna območja. Množični begunski tokovi so obenem med pomembnimi dejavniki širjenja problemskih območij in revščine, posebej v sosedstvu.

Skoraj tri četrtine vse trenutno ocenjene begunske kvote izhaja ali se nahaja na območju držav, kjer so različne veje islamske veroizpovedi prevladujoča kulturna platforma in se razteza od severnoafriških obal Atlantika na zahodu, prečka Arabski polotok in Malo Azijo do vključno doline Inda in podnožje Himalaje. Balkan, Vzhodna Evropa, Kavkaz in Centralna Azija obkrožajo ta prostor na severu, južno od Sahela se sooča s krščansko-animističnimi predeli. To je svetovni pas revščine (Barnett,

2003). Največja območja begunstva so sedaj v notranjih conah in sicer na mestu držav s turbulentnimi družbenimi spremembami, na katere pa so v preteklosti in še sedaj bistveno vplivale zunanje sile – jedra moči v Evropi, Aziji in Ameriki.

Upošteva tudi starejše begunske tokove vse od zgodnjih petdesetih let 20. stoletja dalje je v samo v predelu Bližnjega vzhodu skoraj 28 mio oseb v različnih pogojih begunstva. Njihova navzočnost približno zarisuje širše območje krize. Jedro konfliktnice so območja Sirije in Iraka pod nadzorom ISIS ter cone spopadov v njihovem sosedstvu ter ločeno od tega še območje severnega Jemna zaradi državljanske vojne. Visoke zgoščitve beguncev so izjemna obremenitev gostiteljskih držav, kljub temu, da je večina beguncev v prostorsko zelo zgoščenih taboriščih, po strukturi dejansko polurbanah slumih.

Slika 4: Sprejemni center Dobova - Stara livarna je bil od sredine novembra naprej edina vstopna točka prek katere so begunci prihajali v Slovenijo (foto: Boštjan Rogelj)

Lastnina je skrajno omejena. Poleg zelo skromnega standarda in vprašljivih higienskih razmer sta dolgoročno glavna problema slaba izobrazba in delovna usposobljenost ter pomanjkanje priložnosti za delo. V takem okolju se zlahka uveljavlja specifičen vzporedni red, notranje pravo moči in razvejana omrežja oskrbe nujnih dobrin. Dobičkarstvo, korupcija in druge oblike ilegalnih aktivnosti oblikujejo notranjo socialno, politično in kulturno piramido ter spremenijo begunska taborišča v državo v državi, izločeno iz upravljanja gostiteljskih držav (Sandole, 2010).

Begunci so na izvornih območjih posedovali določeno imetje ter socialno mrežo. Po odhodu to večinoma trajno izgubijo, preostalo in priseljeno prebivalstvo pa se z uzurpacijami tega premoženja lahko precej okoristi. Povečani eksodus dostikrat deluje kot vzporedna ali celo ciljna korist »warlordov«; še posebej če se begunstvo spremeni v trajno izseljenstvo. Uzurpacije in druge prilastitve pa niso kolektivne in institucionalne, temveč klanovske, parcialne in mrežne, zato je politično in varnostno razsulo odličen medij za razraščanje vojnega dobičkarstva. Te nove lokalne in širše elite zaradi lastnih koristi ne sprejmejo zlahka novega reda mirovnih sil ter njihovih razvojnih programov (Litwak, 2007). Lokalni konflikti in poskusi destabilizacije so pogosti prav zaradi delovanja teh vzvodov. Če je navzoča tudi ideologizirana religijska komponenta, je ponovitev konflikta zelo verjetna. Kritiki (ameriškega in njihovih zaveznikov) intervencionizma radi pozabljajo na te okoliščine,

katerih jedro pa je treba iskati v družbeni strukturi iz časa pred izbruhom konfliktov.

Tako Sirija kot Irak (in enako tudi Libija) sta bili v času svoje stabilnosti močno militarizirani. Oblasti je ustrezal vseobsežen nadzor, ki je krepil identiteto države ter omogočal visoko stopnjo mobilizacije. Kljub omejenim demografskim kapacitetam so bile te države vojaško zmogljive. Za varnost režima je skrbel obsežen aparat; izurjen, oborožen ter z razporedeno informacijsko mrežo. Po razpadu sistema so se te skupine znašle v ideološkem vakuumu. Vstop v radikalne frakcije odporništva zoper mirovne sile ter v vojno dobičkarstvo je žal najbolj pogosta oblike kratkoročne preobrazbe servisnih služb nekdanjih diktatur (Litwak, 2007, 11-22). Te frakcije vstopajo v svet ilegalne ekonomije kriznih območij in se vključujejo tudi v begunske tokove zaradi dobičkov, prikrievanja svoje identitete ter drugih interesov.

Ko se prično begunci iz bližnjih regionalnih okvirov premikati proti novim destinacijam, postane zadeva logistično in materialno veliko bolj zahtevna. Premiki so dragi zaradi ilegalnega transporta, hrane, urejanja dokumentov in raznovrstnih storitev. Na stičnih območjih ter v predelih prehodnih držav se pričakovano oblikujejo ilegalne mreže za oskrbo ilegalnih prebežnikov. Zasluzki tega ilegalnega omrežja so zelo veliki, a nikoli zares dobro ocenjeni. Velik begunski val obremenjuje gospodarstvo v celoti, nekatere panoge (posebej turizem) pa hromi in omejuje.

Begunski tok proti Evropi in imigracijska kriza

Analiza sedanjih begunskih tokov s kriznih območij proti Evropi kaže, da so ti glede na časovno in prostorsko dinamiko ter strukturo precej drugačni kot doslej znani primeri. Tako stanje gre pripisati seriji političnih odločitev, ki so pričakovane krizne učinke spremenile v presenečenje, begunstvu pa dovolili, da se je skoraj do neprepoznavnosti prepletlo z oblikami gospodarsko-socialno motiviranih tipov selitev. Na ta način se je število migrantov bistveno povečalo in zaradi zgostitve v določenih predelih že v kratkem času pokazalo vrsto socialnih, prostorskih, političnih in kulturnih posledic. EU se je razgalila kot šibka in v ključnih pogledih nekompetentna pristopiti odgovorno in dolgoročno do nastalih izzivov. S tem je tudi sama prispevala, da je begunstvo postalo evropski problem. Dodatna težava je zaostren odnos EU in NATO z Rusijo, oslabitev (prehodnih) držav Balkana in premočen pogajalski položaj Turčije.

Največ migrantov prihaja iz Sirije in Iraka (okrog 57 %), petina iz Afganistana in le malo manj iz Balkana (predvsem Kosova in Albanije), sledijo državljani Irana, Pakistana ter podsaharskih držav od Senegala do Somalije (Park, 2016). Druga značilnost je odločna prevlada mlajših moških, kar kaže na prevladujoče ekonomske motive in ne toliko na krizni značaj. Beguncev je sicer zanesljivo največ iz Sirije, a tudi pri tej skupini gre očitno za dokaj heterogeno strukturo. Javili so se dvomi, da so vsi žrtve pregona, pač pa so lahko tudi storilci

in med njimi zelo agresivne frakcije (Simon, 2016). Begunci so dosegli turško ozemlje v približno normalni starostni in spolni distribuciji, po treh letih pa vstopa v Evropo pomlajena in maskulinizirana populacija.

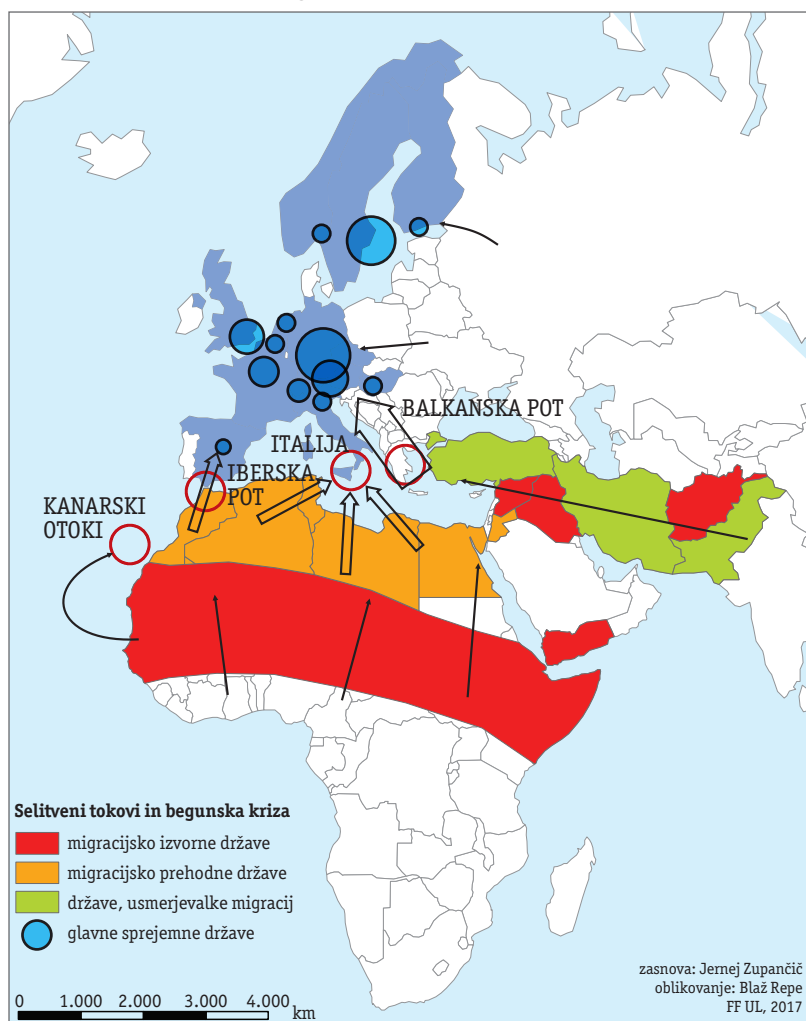
Migranti dosegajo Evropo po treh glavnih smereh (smeri z manj številčno in predvsem bolj kapilarno razporejeno imigrantsko populacijo je seveda več, intenzivnost selitev variira glede na nadzor prehodnih ozemelj in druge okoliščine). Iz sahelskih in

podсахelskih območij prečkajo Saharo in dosežejo magrebsko obalo in se potem prebijajo do španskih enklav (Ceute in Melille) ali pa s čolni prečkajo Gibraltarsko ožino. Ta tok je kljub poskusom uspešen le za okrog 3 % vseh migrantov. Ilegalne selitve zavira Maroko, pa tudi španski nadzor ozkega akvatorija se izkazuje kot učinkovit. Redki se s čolni zatečejo na Kanarske otoke. Mnogo bolj frekventna smer poteka po morju od tunizijskih in libijskih obal do Lampeduse, Malte in Sicilije. Zaradi

dolžine je najbolj draga in tudi tvegana; po ocenah jih je v letih 2014 in 2015 nad 4.000 utonilo. Ta morska pot predstavlja okrog 16 % vseh priselitev proti Evropi. Za zavarovanje akvatorija in reševanje migrantov je bila organizirana obsežna pomorska akcija. Nekateri se prek Vzhodne Evrope prebijajo proti državam EU. Zdaleč največji del (blizu 80 %) selitvenih tokov poteka prek Turčije do grških egejskih otokov ter kopenske meje EU. Od tega je le majhen del prečkal turško-bolgarsko mejo zaradi restriktivne bolgarske mejne politike. Migracijski tok se je nadaljeval prek Makedonije in Srbije na Madžarsko, po zaprtju madžarske meje pa prek Hrvaške in Slovenije proti Avstriji, Nemčiji, Švici in Skandinaviji. Transitne države so se ob prečkanju 1,5 milijonskega selitvenega vala soočile z velikimi logističnimi, posledično pa tudi gospodarskimi težavami (Park, 2016).

Begunska kriza je postala evropski problem zaradi gospodarske in varnostne nepripravljenosti EU na ta scenarij. Dublinski dogovor iz leta 2013, s katerim so določili proporcionalni kvotni sistem, se je zlomil zaradi bistveno preseženega števila. Sledila je nekritična nemška imigracijska radodarnost, po kateri bi Nemčija v naslednjih letih sprejela po pol mio beguncev (Park, 2016). To je vplivalo na podvojitev pritoka in pomešanje beguncev in ekonomskih migrantov. Za gospodarsko šibke tranzitne države je bilo to veliko breme. Nadzor na schengenskih mejah v Grčiji, na Madžarskem in v Sloveniji je odpovedal.

Slika 5: Selitveni tokovi in begunska kriza.

Slika 6: V zadnjem desetletju vladanja je bil Gadafi pobudnik vseafriške federacije, ki naj bi institucionalno trdneje povezala črno celino. Foto: Matjaž Napokoj.

Soočena z vrsto težav, vezanih na strukturo imigrantov in njihovo ravnanje, je zaradi varnostnih in kulturnih motivov Madžarska, ki je v prvi fazi migracijskega vala sprejela proporcionalno največ migrantov, z ograjami na južnih mejah tok blokirala. Ta se je usmeril na Hrvaško in prek Slovenije v Avstrijo (Simon, 2016). Nadzor je bil še naprej skromen, dokler ni zaradi pritiskov žične ograje jeseni 2015 postavila tudi Slovenija. Na ciljnih območjih so množice zaradi namestitvenih in oskrbovalnih stroškov postale gospodarsko breme. Mediji, politiki in del civilne družbe so pritiskali na humanitarne note in solidarnost, interpretacije o ekonomski koristnosti »influksa« (Izraz je postal pojem velikega števila slabo nadzorovane kvote priseljencev v kratkem času) so imigracijo celo spodbujale (Park, 2016). Druga težava je bila kulturna in varnostna. Kapilarno nasilje nad ranljivimi sku-

pinami domačega prebivalstva je bilo s strani politik in medijev v ciljnih državah prezrto in celo omalovaževano (Schuster, 2016). Sledila je reakcija desnih političnih polov ter radikalizacija politične sredine. Imigracija je postala resen notranjepolitični problem, begunci pa predmet humanitarne patetike na eni ter načelnega kulturnega nasprotovanja ter pojavov odkrite ksenofobije na drugi strani (Park, 2016). Poleg razširjenega mnenja, da je radikalen zasuk nemške, avstrijske in švedske imigracijske politike sledil predvsem po množičnih napadih imigrantov na ranljive skupine domačega prebivalstva, ima verjetno pomembnejšo vlogo spoznanje, da od pričakovanega pritoka delovne sile kratkoročno ne morejo pričakovati pozitivnih gospodarskih učinkov in tudi dolgoročno utegne biti projekcija vprašljiva, kljub nekaterim dobrim izkušnjam (Meaker, 2016). Poleg tega je pričakovati vsaj podvojitve števila

priseljencev, ko se bodo združevale družine; povečano število pa gre predvsem v kvoto vzdrževanega prebivalstva. Nemška imigracijska politika je v začetku leta 2016 naredila korenit zasuk in vse napore vložila v omejitve imigracij, znotraj EU pa se je pričelo iskanje solidarnostne razporeditve migrantov. Madžarska poteza z ostro žico na meji, nekaj mesecev ostro kritizirana, je postala sprejemljiva in nato želena za doseganje ciljev varne Evrope. Da bi zaustavili ali vsaj omilili imigracijski pritisk, je sledilo pogajanje s Turčijo. Evropa je postala ne le energetska, ampak tudi varnostno odvisna od Turčije, kar izjemno ustrezno njenim obujenim neoosmanskim geopolitičnim aspiracijam. Begunci so postali orodje geopolitike. Za nekatere evropske države je samovoljno dominantna vloga Nemčije pri tem vprašanju zadosten razlog za dvom o prihodnosti združene Evrope.

Zaključek

Ob povečanem številu beguncev po svetu sili v ospredje vrsta vprašanj. Samo s sprejemanjem beguncev / migrantov je mogoče reševati le sorazmerno majhen del celotne begunske kvote. Dopuščanje eksodusa je načeloma problematično, ker posredno opogumlja agresorja(e) pri etničnem čiščenju ter oblikovanju praznega prostora. Komu pripada bogastvo rodovitnega polmeseca (od koder se je izselila skoraj polovica prebivalcev) z izdatnimi naravnimi viri? Poslanstvo intervencionizma je – ne glede na kritike – edini način neposredne in posredne pomoči na izhodišču. Preprečevanje nastanka, zmanjševanje števila, regionalna zamejitev ter

omogočanje povratništva so bistveni za obvladljivost begunskih situacij v conah geopolitičnih prekrivanj, kjer se nahaja večina kriznih območij. Drugo vprašanje zadeva politično-teritorialno rekonstrukcijo političnega zemljevida Srednjega Vzhoda, saj se je dosedANJI očitno zlomil. Največji vir migrantov ustvarja revščina. Zaloge migrantov na območjih kaosa in revščine so nekaj deset mio. Brez spremenjene gospodarske paradigme do teh območij je pričakovanje o

zmanjšanju selitvenega pritiska proti svetovnemu severu iluzija. Drugo potencialno jedro emigrantov je na Arabskem polotoku. Nič manj ni pomembna pozornost do tranzitnih držav in specifičnih problemov, s katerimi se soočijo v primeru begunskega vala. Tranzitne države potrebujejo novim razmeram odgovarjajoče varnostne paradigme.

Tretje področje izpostavlja integracijske modele v sprejemnih družbah, a

je po svoji vsebini bistveno širše, saj zajema poleg družbenih in gospodarskih tudi prostorske, kulturne tudi varnostne komponente. Tudi podmen o načrtni kolonizaciji Evrope (v smislu izrecne islamizacije) ne gre jemati na lahkO, še posebej če se hkrati srečuje s povsem realno teroristično grožnjo. Permisivne migrantske politike so večino svaril prezrle ter se konfrontirale z eno najbolj občutljivih evropskih notranjepolitičnih vprašanj: etničnim.

Viri in literatura

1. Akšin, S. 2007: Turkey. From Empire to Revolutionary Republic. New York University Press. New York.
2. Barnett, P. M., 2004: The Pentagon's New Map. War and Peace in the Twenty-First Century. Penguin Group. New York.
3. Bassam, T. 2001: Krieg der Zivilisationen. Politik und Religion zwischen Vernunft und Fundamentalismus. Heyne Bücher. München.
4. Brownlee, J., Masoud, T., Reynolds, A. 2013: The Arab Spring: the politics of transformation in North Africa and the Middle East. Oxford: Oxford University Press.
5. Davis, W. W., Azizian R. (ur) 2007: Islam, Oil and Geopolitics, Central Asia after september 11th. Rowman & Littlefield. Lanham.
6. De Falco, J.-M., Radcliffe, T., Riccardi, A. 2014: Le livre noir de la condition des chretiens dans le monde. XO Editions. Paris.
7. Lendmann, S., 2016
Medmrežje: <http://www.globalresearch.ca/more-evidence-of-turkeys-support-of-the-islamic-state-isis-in-liaison-with-us-and-nato/5500916> (22. 2. 2016).
8. Der Neue Fischer Weltalmanach 2016: Fischer Verlag. Frankfurt a. M.
9. Hanne, O., Neuville de la F. 2015: Państwo Islamskie. Geneza nowego kalifatu. Dialog. Warszawa.
10. Huntington, S. P. 1996: The Clash of Civilisations. Simon & Schuster. New York.
11. Lacoste, Y. 1976: La géographie, ça sert, d'abord, à faire la guerre. Maspero. Paris.
12. Lacoste, I. 2009: Geopolitique. La longue histoire d'aujourd'hui. Larousse. Paris.
13. Lasserre, F., Gonon, E. 2008: Manuel de Geopolitique. Enjeux de pouvoir sur des territoires. Armand Colin. Paris.
14. Legewie, K. (ur), 2004: Die Türkei und Europa. Suhrkamp. Frankfurt a. M.
15. Litwak, R. S. 2007: Regime Change. US Strategy through the Prism of 9/11. John Hopkins University Press. Baltimore.
16. Magocsi, P. R. 2002: Historical Atlas of Central Europe, University of Washington Press. Seattle.
17. Mazower, M. 2002: Temna celina: dvajseto stoletje. Mladinska knjiga. Ljubljana.
18. Meaker, M., 2016: No German, No English – no jobs for refugees
Medmrežje: <http://www.ft.com/cms/s/2/8a2a533c-182a-11e6-b197-a4af20d5575e.html#axzz4CxnR8NJD> (24. 4. 2016).
19. O'Connor, B. (ur.) 2007: Anti-Americanism: History, Causes. Themes. Greenwood Press.
20. Park, J., 2016, Europe's Migration Crisis
Medmrežje: <http://www.cfr.org/refugees-and-the-displaced/europes-migration-crisis/p32874> (citirano 4.2. 2016).
21. Simon, J. 2016: They came, they saw, they depart! The view of refugees and migrants in Hungary (2015-2016). Migrants and refugees across Europe, Rome. april 27-29, 2016 (zbornik).
22. Schuster, S., 2016: (13.1.2016)
Medmrežje: <http://time.com/4178642/racist-violence-germany-refugees/> (29.1. 2016).
23. Rambotsham, O., Woodhouse, T., Miall, H. 2010: Contemporary conflict resolution. 2nd ed. Polity. Malden. USA.
24. Sandole, D.J.D. 2010: Peacebuilding. Polity Press. Malden & Cambridge.
25. Smith Dan, 2003: The Atlas of War and Peace. Earthscan Publications Ltd. London.
26. Unemployment statistics, 2015
Medmrežje: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics (citirano 22.4. 2016).
27. Zupančič, J. 2009: Političnogeografska analiza Balkana. Dela. 32. 85-134.
28. Zupančič, J. 2012: Arabski prostor v geopolitični perspektivi. Dela. 38. 71-87.
29. Zupančič, J. 2005: Geografski vidik kriznih območij. Geografski obzornik. 52. 3. 4-10.

Prisilne migracije: novo poglavje starega problema

IZVLEČEK

Politično dogajanje v Evropski uniji je leta 2015 zaznamovala tako imenovana begunska kriza. V spremljajoči razpravi je bila kriza pogosto predstavljena kot enkraten, izjemen dogodek, ki je prizadel predvsem države, članice Evropske unije. V prispevku so predstavljena dejstva, ki to tezo izpodbijajo. Prisilne selitve so namreč razmeroma star svetovni problem. Sedanja begunska kriza je le novo poglavje v njegovi zgodovini.

Ključne besede: prisilne selitve, begunci, notranje razseljene osebe, prosilci za azil.

ABSTRACT

Forced migrations: New dimensions of an old problem

So called refugee crisis was one of the most important events in the European Union in 2015. Many saw the crisis as a unique, extraordinary event that primarily affected European Union countries. The article presents some facts that challenge this wide spread thesis. Forced migrations are presented as a relatively old global problem. Current refugee crisis represents only a new chapter in its long history.

Key words: forced migrations, refugees, internally displaced persons, asylum seekers.

Tako imenovana begunska kriza je leta 2015 dodobra zaznamovala tudi življenje v Sloveniji. Prihod prvega vala beguncev/migrantov avgusta 2015 je sprožil burno razpravo, v kateri so se pojavile različne teze o vzrokih, naravi in posledicah krize. V Sloveniji in tudi nekaterih drugih evropskih državah je že zelo kmalu prevladalo prepričanje, da so begunci/migranti grožnja oziroma nevarnost. Nekateri so šli celo tako daleč, da so v njih videli zaroto, katere cilj je destabilizacija oziroma uničenje Evrope. Ena ključnih značilnosti omenjene teze je evropocentričnost. Begunska kriza je namreč predstavljena kot evropski problem oziroma kot nekaj, kar je prizadelo predvsem evropske države.

V prispevku želimo opozoriti na pogosto spregledano dejstvo, da prisilne migracije še zdaleč niso le evropski problem, temveč da so čedalje bolj pereč svetovni problem. Hkrati želimo opozoriti, da so se v preteklosti evropske države že soočale s podobnimi problemi in jih tudi razmeroma uspešno razreševale.

Na kratko o terminologiji

V prispevku so uporabljani izrazi (notranje razseljena oseba, begunec, prosilec za mednarodno zaščito in oseba brez državljanstva), ki jih v svojih dokumentih in statistikah uporabljata Urad Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (bolj znanega pod angleško kratico UNHCR, *United Nations High Commissioner for Refugees*) in Evropska unija. Ker gre večinoma za formalno-pravne izraze, ki pogosto ne morejo opisati kompleksnosti selitvenih procesov, velja opozoriti na nekatere terminološke dileme in zadrege.

Prva je povezana z razlikovanjem med »prostovoljnimi« in »prisilnimi« selitvami. V statistiki se z izrazom migrant oziroma selivec označujejo osebe, ki spremenijo naselje običajnega prebivališča (lahko gre za spremembo začasnega ali stalnega prebivališča) za daljše obdobje (navadno vsaj za leto dni) (Statistični urad Republike Slovenije 2011). Čeprav uradne statistike ne razlikujejo migrantov glede na razloge za selitev, se izraz navadno uporablja za osebe, ki se za selitev odločijo prostovoljno, bodisi zaradi ekonomskih bodisi osebnih razlogov. Kadar je oseba v selitev prisiljena, govorimo o prisilnih selitvah oziroma o prisilnih migrantih, beguncih, prebežnikih, azilantih itd. (European Migration Network 2010; Mlekuž 2011; Pajnik, Lesjak-Tušek in Gregorčič 2001). Pri tem velja opozoriti, da je strogo razlikovanje med obema kategorijama zelo problematično. Mejo med prostovoljno in prisilno selitvijo je namreč nemogoče določiti (Mlekuž 2011; Vogrinc 2015), takšno razlikovanje pogosto temelji na ohlapnih formalnopравnih opredelitvah ali pa subjektivnih kriterijih držav, organizacij ali posameznikov. V nadaljevanju je izraz prisilni migrant uporabljen kot krovni izraz za begunce, prosilce za azil, notranje razseljene osebe, osebe brez državljanstva in druge osebe pod zaščito UNHCR-ja. Čeprav UNHCR med prisilne migrante uvršča tudi povratnike (begunci in notranje razseljene osebe, ki so se prostovoljno vrnili domov), ti v članku niso obravnavani.

Avtor besedila:

BOŠTJAN ROGELJ, dr. geografije
 Oddelek za geografijo Filozofske
 fakultete Univerze v Ljubljani,
 Aškerčeva cesta 2, 1000 Ljubljana
 E-pošta: bostjan.rogelj@ff.uni-lj.si

COBISS 1.02 Pregledni znanstveni članek

Druga stvar, na katero velja opozoriti, je enačenje prisilnih selitev z oboroženimi konflikti. Prisilne migracije namreč niso nujno posledica oboroženih konfliktov. V realnosti so razlogi za prisilne selitve zelo raznovrstni in kompleksni. Mednarodno združenje za proučevanje prisilnih selitev (IAS-FM) razlikuje tri tipe prisilnih selitev: selitve zaradi oboroženih konfliktov, selitve zaradi razvojnih projektov in selitve zaradi naravnih katastrof, pri čemer prvi tip vključuje tudi preganjanje na podlagi nacionalnosti, rase, vere, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini (Forced migration online 2016).

Do naslednje zadrege prihaja zaradi enačenja prisilnih migracij in begunstva. Izraza begunec in begunstvo implicirata akt prečkanja državnih meja, saj o beguncih govorimo šele, ko osebe prečkajo državno mejo. Takšno razumevanje prisilnih migracij zanemarljivo množico ljudi, ki so prisiljeni zapustiti domove, vendar ostanejo na območju matične države. Ko govorimo o prisilnih selitvah, je nujno treba upoštevati, da večina ljudi nikoli ne zapusti lastne države. Zanje se je v strokovni terminologiji in pravnih dokumentih uveljavil izraz notranje razseljene osebe (*Internally displaced persons*, IDPs). Podatki kažejo, da so prav notranje razseljene osebe daleč najštevilnejša skupina prisilnih migrantov na svetu.

Ena od zadreg je povezana s priznavanjem formalnega statusa begunca. Konvencija o statusu beguncev iz leta 1951 begunca opredeljuje kot osebo, ki je "zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, vere, narodne

pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi strahu noče uživati varstva te države" (Združeni narodi 1954). Konvencija skupaj z nekaterimi drugimi mednarodnimi pravnimi akti posamezniku s statusom begunca prinaša določene pravice, državam gostiteljicam pa določene obveznosti. Vendar podelitev statusa ni avtomatična. Prisilni migrant, ki zapusti domačo državo, formalno ne postane avtomatično begunec. Upravičenost do statusa mora dokazati v postopku, ki ga določa država gostiteljica. Med trajanjem postopka ima status prosilca za mednarodno zaščito oziroma status prosilca za azil. Čeprav javnost in mediji prosilce za azil pogosto enačijo z begunci, je med obema kategorijama velika razlika v zagotovljenih pravicah.

Dodatno zadrego povzroča dejstvo, da nekatere države poleg statusa begunca poznajo še nekatere druge oblike zaščite prisilnih migrantov. Takšna zaščita posamezniku praviloma omogoča, da legalno ostane v gostujoči državi, vendar pri tem ne uživa pravic, ki bi jih, če bi mu bil priznan status begunca. Primer takšne zaščite je subsidiarna zaščita, ki je uveljavljena v Evropski uniji. V statistikah so tako zaščitene osebe navadno obravnavane enako kot begunci.

Posebna kategorija prisilnih migrantov so osebe brez državljanstva. To so osebe, ki so zaradi različnih razlogov ostale brez državljanstva in zato ne uživajo zaščite lastne države in jih kot take obravnavajo tudi države gostiteljice oziroma različne mednarodne organizacije.

Dvajseto stoletje – stoletje prisilnih selitev

Ljudje se prisilno selijo v vsej zgodovini človeštva. Raziskovalci predvidevajo, da je bil prazgodovinski človek prisiljen zapustiti območja prvotne poselitve v Afriki zaradi okoljskih omejitev in sprememb (Goldin, Cameron in Balarajan 2012). Zgodovina navaja številne primere množičnih prisilnih selitev. Iz rimskega obdobja je najbolj znana prisilna izselitev Judov iz Palestine. Začetek srednjega veka so zaznamovale množične selitve germanskih in slovanskih plemen zaradi prihoda stepskih ljudstev iz osrednje Azije. Posebno poglavje so deportacije sužnjev iz Afrike v Ameriko med letoma 1650 in 1850 (Goldin, Cameron in Balarajan 2012; Klein 1999; Magocsi 2002).

Do prave eksplozije prisilnih selitev pa je prišlo v 20. stoletju. Množične prisilne selitve so postale stalnica vseh oboroženih konfliktov. Poleg množičnih selitev civilnega prebivalstva z območij spopadov je v kategorijo prisilnih migrantov treba uvrstiti tudi številne zapornike v koncentracijskih taboriščih, vojne ujetnike in prisilne delavce, ki so jih med drugo svetovno vojno izkoriščale nekatere države (Stibbe 2009). Med prisilne migrante lahko prištevamo tudi vojake, ki so se morali pogosto bojevati daleč od domačih krajev (Stibbe 2009). Vendar pa vojne in oboroženi konflikti niso bili edini vir prisilnih migracij. Tudi spreminjanje političnih meja in oblikovanje novih držav sta bila vzroka za številne »dogovorjene« izmenjave prebivalcev, ki jih lahko za prostovoljne označimo le z veliko

domišljije. Vzpon nacionalizmov in ideološki konflikti so ponekod vodili do deportacij »nelojalnih« etničnih in verskih manjšin ter političnih nasprotnikov. V posebno kategorijo spadajo prisilne preselitve zaradi različnih razvojnih projektov, kot so gradnja jezov, različnih infrastrukturnih objektov in podobno.

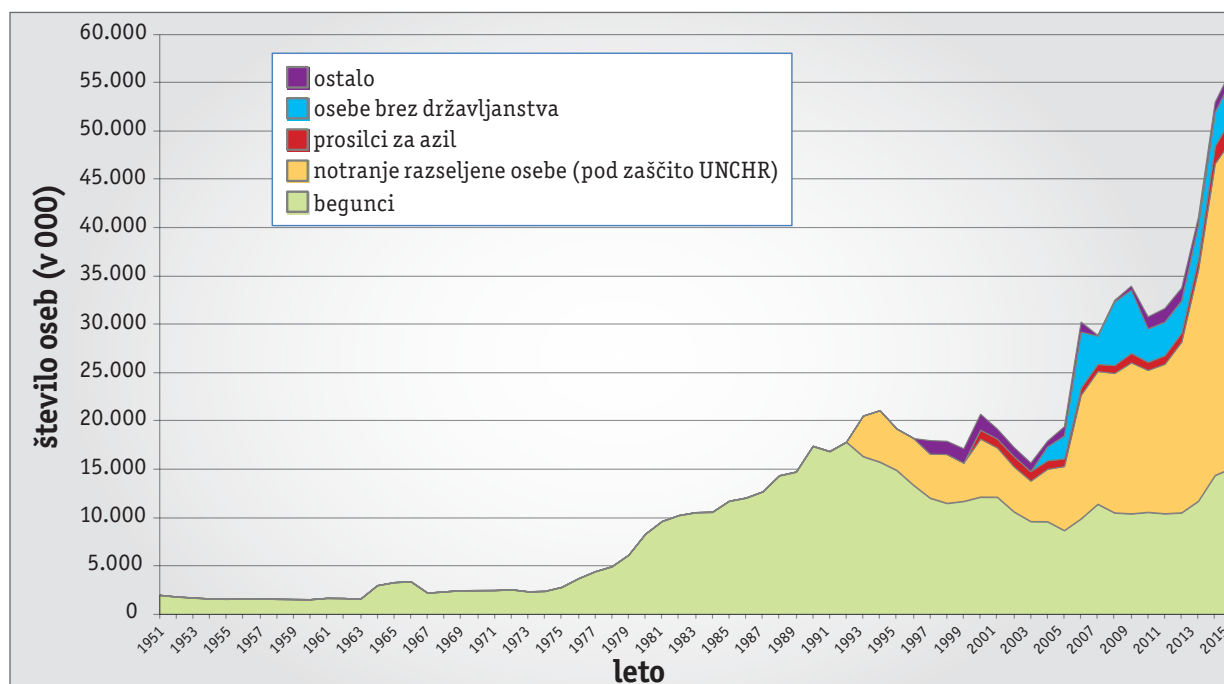
Druga burska vojna ter obe balkanski vojni so bile znanilke nove, »moderne« oblike vojskovanja, v katerem je civilno prebivalstvo postalo eden glavnih ciljev. Nove vojaške tehnologije in taktike ter prevlada skrajno nacionalistične politike so povzročile močno rast prisilnih selitev. Po nekaterih ocenah (Gatrell 2008) je med 1. svetovno vojno samo v Evropi domove zapustilo več kot 13 milijonov ljudi. Še več jih je bilo prisiljenih zapustiti domove med 2. svetovno vojno in

po njej. Magocsi (2002) navaja, da se je bilo v srednji in vzhodni Evropi v letih 1939–1948 prisiljenih preseliti več kot 46 milijonov ljudi. Zaradi razsežnosti begunske problematike je bila na pobudo ameriškega predsednika Roosevelta leta 1943 ustanovljena Mednarodna organizacija za pomoč v vojni prizadetih območij (*United Nations Relief and Rehabilitation Administration*, UNRRA). Čeprav to ni bila njena glavna naloga, je UNRRA zagotavljala osnovno pomoč ter pomagala pri repatriaciji številnih beguncev in razseljenih oseb. Leta 1947 jo je nasledila Mednarodna organizacija za begunce (*International Refugee Organization*, IRO), to pa leta 1950 UNHCR. Medtem ko sta bila mandata UNRRA-ja in IRO-ja omejena na nudenje zaščite in pomoči beguncem v Evropi, je mandat UNHCR-ja že od začetka bolj globalen (UNHCR

2000). Tako je ta organizacija že v šestdesetih letih 20. stoletja večino svojih virov preusmerila v razreševanje begunske problematike v Afriki.

Zaradi globalnega delovanja in podpore Združenih narodov velja UNHCR za najboljši vir podatkov o prisilnih migracijah na svetovni ravni. Pri tem velja opozoriti, da so podatki večinoma omejeni na prisilne migrante, ki so domove zapustili zaradi političnih razlogov ali oboroženih konfliktov. Hkrati velja poudariti, da podatki pogosto temeljijo na ocenah posameznih držav in mednarodnih organizacij. Največkrat vključujejo le begunce, ki so deležni pomoči UNHCR-ja, ne pa tudi tistih, za katere skrbijo druge mednarodne organizacije (podatki ne vključujejo palestinskih beguncev, ki so pod zaščito *United Nations Relief and Works*

Slika 1: Število prisilnih migrantov po svetu v obdobju med letoma 1950 in 2015 (vir: UNHCR 2014; UNHCR 2015)

Agency for Palestine Refugees, UNRWA). Podatki o notranje razseljenih osebah se zbirajo šele od leta 1992 in vključujejo le notranje razseljene osebe, ki prejemajo pomoč UNHCR-ja. Podatki o prosilcih za azil se zbirajo šele od leta 2000 in o osebah brez državljanstva od leta 2004.

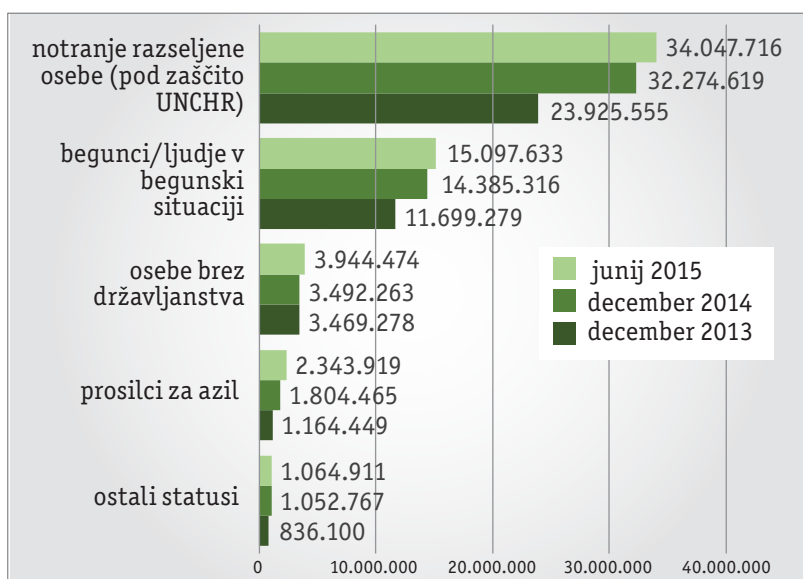
Na sliki 1 so prikazani podatki UNHCR-ja o svetovnem gibanju števila prisilnih migrantov med letoma 1950 in 2015. Zaradi omejenega obsega delovanja, omejenih finančnih virov, osredinjenosti na zagotavljanje pomoči določenim skupinam beguncev in prej opisane specifične metodologije zbiranja podatkov podatki o številu beguncev dejanskih razmer ne odražajo povsem natančno. To velja še posebej za obdobje pred letom 1970 (UNHCR 2000). V UNHCR-jeve statistike namreč niso vključene »dogovorjene izmenjave« prebivalcev (v največjo takšno izmenjavo med Indijo, Pakistanom in Bangladešem leta 1947 je bilo vključenih več kot 11 milijonov ljudi), niti številni begunci, za katere so poskrbele druge humanitarne organizacije (zato statistika ne kaže na porasta števila beguncev v času arabsko-izraelskih vojn in korejske vojne). Med konflikte, ki so sprožili večje množice beguncev v obdobju med letoma 1950 in 1970, spadajo korejska vojna, izraelsko-arabske vojne (v letih 1948, 1956, 1967), sovjetski vdor na Madžarsko leta 1956, alžirska vojna za neodvisnost, vojne za neodvisnost v portugalskih kolonijah Mozambiku, Angoli in Gvineji-Bissau ter državljanske vojne v Demokratični republiki Kongo, Ruandi, Burundiju, Sudanu, Srednjeafriški republiki, Etiopiji in Nigeriji (Biafra).

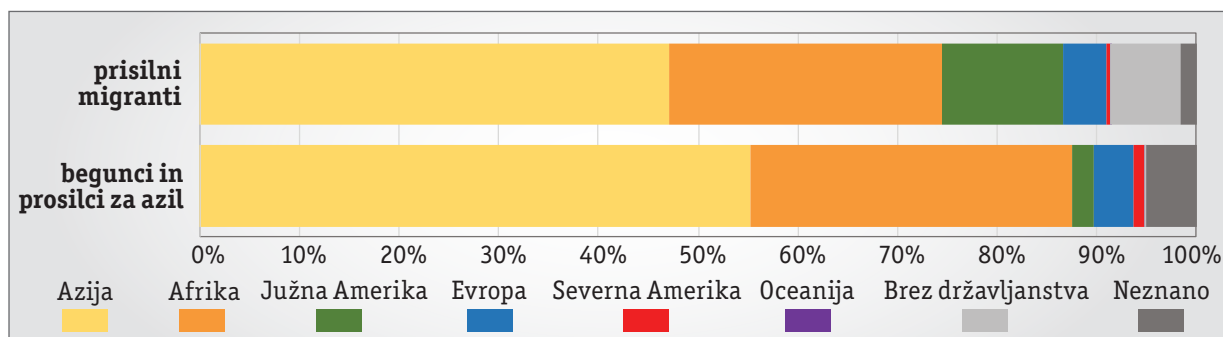
Hitra rast števila beguncev po letu 1970 je posledica izbruha nekaterih večjih begunskih kriz, predvsem pa povečanega obsega delovanja UNHCR-ja in sprememb v njegovem načinu delovanja. V sedemdesetih letih 20. stoletja se je težišče begunske krize iz Afrike preselilo v Azijo (UNHCR 2000). V begunski krizi, ki je spremljala vojno za osamosvojitvev Bangladeša (Vzhodnega Pakistana) leta 1971, je domove zapustilo več kot 10 milijonov ljudi, na vrhuncu krize pa je v Indijo vsak dan pribežalo 100.000 beguncev (UNHCR 2000). Sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja je izbruhnila begunska kriza v jugovzhodni Aziji (Vietnam, Kambodža, Laos), v njej pa je domove zapustilo skoraj tri milijone ljudi, medtem ko se število notranje razseljenih oseb ocenjuje na 20 milijonov (UNHCR 2000).

S krizo v jugovzhodni Aziji se je začelo obdobje skoraj dvajsetletne rasti števila

beguncev po svetu. Ponovno zaostrovanje napetosti med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo konec sedemdesetih in na začetku osemdesetih let 20. stoletja je po svetu sprožilo vrsto konfliktov, ti pa hitro rast števila beguncev in drugih prisilnih migrantov. Največje begunsko žarišče je postal Afganistan, od koder je po sovjetski zasedbi leta 1979 zbežalo več kot šest milijonov ljudi (UNHCR 2000). Drugo veliko žarišče je bilo območje Afriškega roga (Etiopija/Eritreja, Somalija in Sudan). Niz vojn ter suša in z njo povezana lakota so sprožili več zaporednih begunskih valov. Po oceni UNHCR-ja je bilo na višku krize (med letoma 1988 in 1990) v regiji okrog 2,2 milijona beguncev (UNHCR 2000). Tretje veliko begunsko žarišče je bil Mozambik. Zaradi državljanske vojne je v letih 1976–1992 iz države zbežalo 5,7 milijona ljudi. Največ v sosednji Malavi, kjer so mozambiški begunci na vrhuncu krize sestavljali kar 10 odstotkov celotnega

Slika 2: Prisilni migranti v letih 2013–2015; število ne vključuje 5.149.742 palestinskih beguncev pod zaščito UNRWA (vir: UNHCR 2015).

Slika 3: Regija izvora prisilnih migrantov in beguncev leta 2015; število ne vključuje 5.149.742 palestinskih beguncev pod zaščito UNRWA (vir: UNHCR 2015).

prebivalstva države (UNHCR 2000). Četrto pomembno begunsko žarišče je postala Srednja Amerika. Državlanske vojne med podporniki in nasprotniki levičarskih gibanj v Nikaragvi, Salvadorju in Gvatemali so povzročile okoli dva milijona prisilnih migrantov. Večinoma je šlo za notranje razseljene osebe, med tistimi, ki so zapustili matične države, pa so zaradi političnih razlogov le redki dobili status begunca (UNHCR 2000). Med drugimi krizami, ki so sprožile močne begunske tokove, velja omeniti državljanske vojne na Šrilanki, v Ugandi in Angoli ter vojno med Irakom in Iranom. Obdobje nenehne rasti števila beguncev je doseglo vrh leta 1992, ko je bilo na svetu skoraj 18 milijonov beguncev. Največ so k temu prispevali zgoraj naštetih konfliktov v Afriki in Aziji ter novi spopadi in vojne na območjih nekdanjih Jugoslavije in Sovjetske zveze.

Sledilo je obdobje zmanjševanja števila prisilnih migrantov (predvsem zaradi umiritve razmer v Afganistanu, na Balkanu in v nekaterih afriških državah), ki je trajalo do leta 2005. V tem času so mednarodne organizacije na čelu z UNHCR-jem začele večjo pozornost namenjati drugim katego-

rijam prisilnih migrantov, predvsem notranje razseljenim osebam, prosilcem za azil in osebam brez državljanstva. K temu so odločilno pripomogle spremembe v načinu in območju delovanja človekoljubnih organizacij. V preteklosti je bilo njihovo delovanje omejeno na države, v katerih so begunci iskali zatočišče, tako imenovane države azila. V devetdesetih letih pa so začele v večjem obsegu delovati tudi na območjih, kjer so še vedno potekale sovražnosti. S tem se je krog njihovega delovanja z beguncev razširil tudi na notranje razseljene osebe.

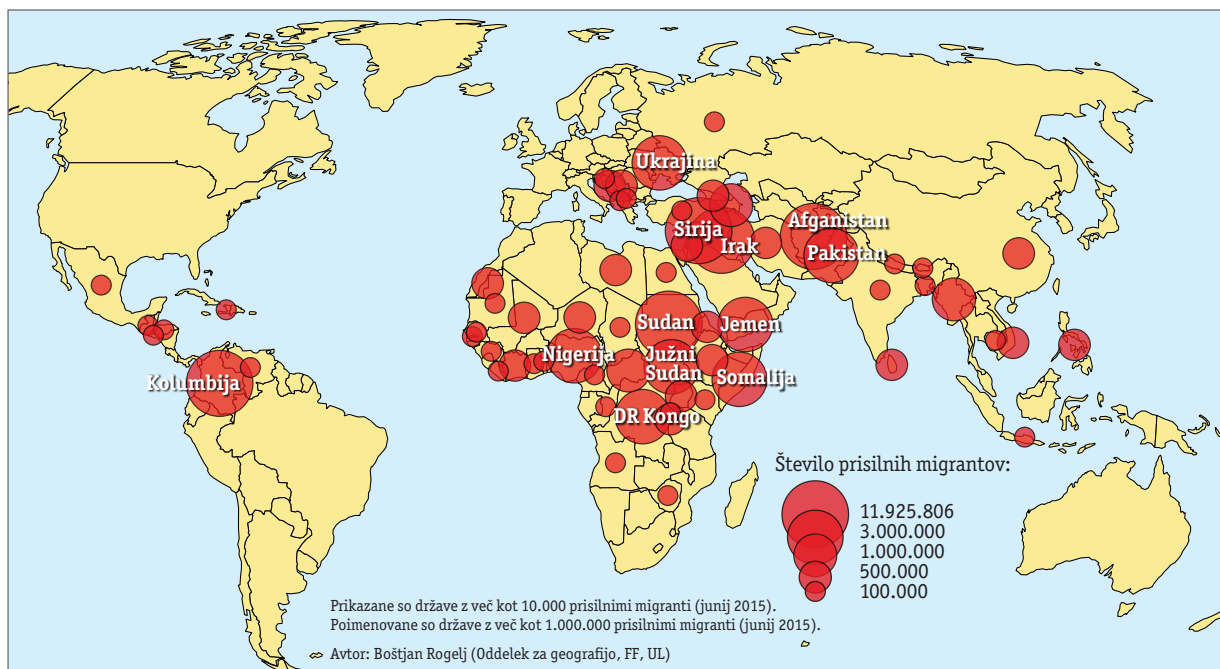
S hitrim naraščanjem števila beguncev se je večal tudi pritisk na razvite države, saj so v njih mnogi iskali varen azil. Posledično se je v razvitih državah začel krepiti dvom o upravičenosti številnih zahtev po statusu begunca. Čedalje bolj se je utrjevalo prepričanje, da je večina beguncev pravzaprav ekonomskih migrantov, ki v razvitih državah iščejo možnosti za boljše življenje. Takšno razmišljanje je vodilo k zaostrovanju azilne politike. Države so začele postavljati čedalje ostrejšje pogoje za pridobitev azila in uvajati dolgotrajne postopke, v katerih so posamezniki morali dokazati upravičenost do azila.

Poleg tega so začele uvajati nove kategorije zaščite, ki posamezniku dajejo manj pravic kot status begunca.

V novejšem času je bilo prisilnih migrantov v svetu še najmanj leta 2003, ko je njihovo število malce preseglo 17 milijonov, število beguncev pa je doseglo minimum leta 2005, ko jih je bilo nekaj več kot 8,6 milijona (UNHCR 2015). Od takrat njihovo število znova narašča, pri čemer je sprva raslo predvsem število notranje razseljenih oseb, v zadnjem času (po letu 2012) pa močno narašča število beguncev in prosilcev za azil. K rasti so poleg nekaterih tradicionalnih kriznih žarišč (Sudan, Afganistan, Somalija, Demokratična republika Kongo) največ prispevale državljanske vojne v Siriji, Iraku, Jemnu in Kolumbiji.

Trenutno stanje (leto 2015)

Po podatkih UNHCR-ja (glej slike 2 in 3) je bilo sredi leta 2015 na svetu skoraj 56 milijonov prisilnih migrantov. K temu moramo prišteti še nekaj več kot pet milijonov palestinskih beguncev pod okriljem UNRWA (2015). Skrb zbujajoča je hitra rast, ki ni le posledica vojne v Siriji. Rast števila prisilnih migrantov je značilna za vse celine. V

Slika 4: Prisilni migranti glede na državo izvora junija 2015; število ne vključuje 5.149.742 palestinskih beguncev pod zaščito UNRWA (vir: UNHCR 2015).

Evropi je posledica ukrajinske krize. V Latinski Ameriki je prišlo do zaostritve razmer v Kolumbiji, zaostrovanje razmer v Afganistanu in Pakistanu ter vojna v Jemnu pa so poleg vojne v Siriji in Iraku najpomembnejši vzroki naraščanja števila prisilnih migrantov v Aziji. V Afriki sta k rasti največ prispevala zaostrovanje razmer v Nigeriji ter nadaljevanje državljanske vojne v Sudanu in Južnem Sudanu.

Regionalno (glej sliko 4) največ prisilnih migrantov prihaja iz Azije, sledita Afrika in Južna Amerika. Če odštejemo še deleža ljudi brez državljanstva in tistih, katerih država izvora ni znana, prihaja iz preostalih regij le pet odstotkov prisilnih migrantov. Če pa upoštevamo le begunce in prosilce za azil, je razporeditev še bolj neenakomerna, saj jih kar 55 odstotkov prihaja iz Azije, 32 odstotkov pa iz Afrike.

Od leta 2013 je daleč največji vir prisilnih migrantov Sirija. Od tam je sredi leta 2015 prišlo 12 milijonov oziroma skoraj petina vseh svetovnih prisilnih migrantov. S skoraj sedmimi milijoni prisilnih migrantov je drugi največji vir Kolumbija. Večinoma gre za notranje razseljene osebe, ki so domove zapustile zaradi nasilja paravojaških enot (med njimi je najpomembnejša *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*, FARC) in kriminalnih združb. Sektaško nasilje in vojna z Islamsko državo sta v Iraku povzročila razselitev skoraj 4,5 milijona oseb. Večina, skoraj štiri milijone, je notranje razseljenih oseb, preostali so begunci in prosilci za azil. Čedalje večji problem postaja Afganistan, kjer so se po umiku koalicijskih enot varnostne razmere začele znova zaostrovati. Samo v zadnjih dveh letih se je iz domače države izselilo pol milijona ljudi, skupaj je razseljenih že

štiri milijone Afganistancev. Vojna med državama in spopadi med različnimi uporniški skupinami so v Sudanu in Južnem Sudanu povzročili 5,5 milijona prisilnih migrantov, od tega 3 milijone v Sudanu in 2,5 milijona v Južnem Sudanu. Edino večje krizno žarišče, v katerem se je število prisilnih migrantov v zadnjem času občutno zmanjšalo (s 3,5 milijona leta 2013 na 2,4 milijona leta 2015), je demokratična republika Kongo. V Somaliji je državljanska vojna med vladnimi enotami in militantno islamistično skupino Al-Shabaab v beg pognala več kot dva milijona ljudi. Zaradi spopadov med vladnimi enotami in različnimi islamističnimi skupinami na severu države je več kot dva milijona prisilnih migrantov tudi v Pakistanu. Podobno je v Nigeriji, od koder prihaja 1,6 milijona prisilnih migrantov. Državlanske vojne, v katere so neposredno ali posredno vpletene tudi sosednje

države, so prisilile v selitev 1,7 milijona ljudi v Ukrajini, skoraj 1,3 milijona ljudi v Jemnu in nekaj več kot milijon ljudi v Srednjeafriški republiki. Na koncu pregleda držav z največ prisilnimi migranti leta 2015 je treba omeniti še skoraj štiri milijone ljudi, ki zaradi različnih razlogov niso državljani nobene države in so deležni zaščite UNHCR-ja. Največ oseb brez državljanstva živi v Mjanmaru (več kot milijon), Slonokoščeni obali (0,7 milijona), na Tajskem (0,5 milijona), v Zimbabveju (0,3 milijona) in Latviji (260.000).

Velika večina prisilnih migrantov poišče zatočišče v domači državi (notranje razseljene osebe). Med tistimi, ki ga poiščejo onkraj državnih meja, jih večina ostane v sosednjih državah. Čeprav se v Evropski uniji in drugih razvitih regijah po svetu pogosto ustvarja občutek, da se vsi begunci zgrinjajo ravno k njim, je resnica precej drugačna. Ob upoštevanju standardne delitve držav po dohodku, ki jo uporablja Svetovna banka, je v bogatih državah le nekaj več kot 18 % beguncev in prosilcev za azil. To je le odstotek več kot v najrevnejših državah (UNHCR 2015; Svetovna banka 2015). Edina evropska država v deseterici največjih gostiteljic je Nemčija (preglednica 1). Po podatkih Zveznega urada za migracije in begunce je konec leta 2015 gostila nekaj več kot 700.000 beguncev in prosilcev za azil. Na vrhu sta Jordanija, kjer je ob upoštevanju palestinskih beguncev že skoraj tri milijone beguncev in prosilcev za azil, ter Turčija, kjer jih je po podatkih vlade iz marca 2016 že 2,7 milijona (UNHCR 2016). Pri tem velja opozoriti, da je njihovo število samo v zadnjega pol leta naraslo za skoraj 800.000.

Nekoliko drugačno sliko dobimo, če število beguncev in prosilcev za azil primerjamo s številom prebivalcev v

državi. V tem pogledu sta svetovni fenomen Libanon in Jordanija, saj gostita okrog 440 beguncev in prosilcev

Preglednica 1: Deset največjih gostiteljic beguncev in prosilcev za azil leta 2015 (vir: UNHCR 2015; UNRWA 2015).

	država	število beguncev	število prosilcev za azil	število palestinskih beguncev	skupaj
1	Jordanija	664.102	20.693	2.212.917	2.897.712
2	Turčija	1.838.848	145.335	-	1.984.183
3	Libanon	1.172.388	10.851	493.134	1.676.373
4	Pakistan	1.540.854	6103	-	1.546.957
5	Iran	979.441	42	-	979.483
6	Južna Afrika	114.512	798.080	-	912.592
7	Etiopija	702.467	2871	-	705.338
8	Kenija	552.272	40.341	-	592.613
9	Nemčija	250.299	311.551	-	561.850
10	Združene države Amerike	267.222	224.508	-	491.730

Preglednica 2: Države z največjim številom beguncev in prosilcev za azil na tisoč prebivalcev leta 2015 (vir: lastni izračuni na podlagi podatkov UNHCR, 2015, Združeni narodi, 2016).

	država	število beguncev in prosilcev za azil	število prebivalcev	število beguncev in prosilcev za azil na 1000 prebivalcev
1	Libanon	1.676.373	3.779.859	443,5
2	Jordanija	2.897.712	6.675.000	434,1
3	Nauru	1322	10.086	131,1
4	Čad	423.523	11.175.915	37,9
5	Turčija	1.984.183	76.903.000	25,8
6	Južni Sudan	266.519	11.071.132	24,1
7	Mavretanija	77.258	3.460.388	22,3
8	Džibuti	17.373	818.159	21,2
9	Švedska	198.342	9.706.201	20,4
10	Republika Kongo	64.740	3.697.490	17,5
11	Južna Afrika	912.592	54.001.953	16,9
12	Malta	6520	425.384	15,3
...	...	...	...	...
18	Avstrija	91.647	8.506.889	10,8
19	Švica	86.475	8.188.649	10,6
20	Jemen	272.949	25.955.919	10,5
21	Norveška	52.928	5.107.970	10,4

za azil na tisoč prebivalcev. Za primerjavo: Slovenija je na višku vojne v Bosni in Hercegovini gostila 70.000 beguncev (Utenkar 2015) oziroma 34 na tisoč prebivalcev. Med državami, ki močno izstopajo, sta še majhna tihomorska država Nauru s 131 begunci in prosilci za azil na tisoč prebivalcev in Čad, kjer pa je razmerje že občutno manjše (37,9 begunca na tisoč prebivalcev). Sledijo Turčija, Južni Sudan, Mavretanija, Džibuti in Švedska kot edina država Evropske unije v prvi deseterici; v naštetih državah se razmerje giblje v razponu od 20 do 25 beguncev in prosilcev za azil na tisoč prebivalcev. Poleg Švedske, ki močno izstopa, imajo med evropskimi državami razmeroma visoko razmerje še Malta (15,3), Avstrija (10,8), Švica (10,6) in Norveška (10,4).

Navedeni podatki dokazujejo, da je problem prisilnih selitev globalen in ne evropski. Delež prisilnih migrantov, ki si zatočišče poiščejo v Evropi, je sorazmerno majhen. Večina jih namreč ostane v domači državi oziroma se umakne v prvo varno sosednjo državo. Podatki UNHCR-ja kažejo, da so sosednje države prevzele levji delež beguncev iz Sirije. Po podatkih iz sredine leta 2015 je v Turčiji, Libanonu in Jordaniji nastanjenih več kot 3,5 milijona sirskih beguncev, to število pa se je v zadnjem času še občutno povečalo. Zato so številne kritike evropskih politikov na račun sirskih sosed neupravičene in nekeortne.

Poleg tega se je treba zavedati, da problem prisilnih selitev ni nov oziroma da kriza, povezana s konfliktom v Siriji, ni enkratna, posebna ali izjemna.

Zgodovina beleži številne primere prisilnih selitev, v 20. stoletju pa so postale stalnica vseh večjih oboroženih konfliktov. Množični eksodusi beguncev, kakršnemu smo trenutno priča v Siriji, so razmeroma pogosti. Razlika je le v tem, da se jih večina dogaja daleč od Evrope, zato nas neposredno ne prizadenejo oziroma o njih zaradi medijske nezanimivosti ne vemo prav veliko. Zadnji veliki begunski val je Evropa doživela na začetku devetdesetih let 20. stoletja, v času vojn na območju nekdanje Jugoslavije. Takrat je bilo v Evropski uniji nastanjenih več kot 1,3 milijona beguncev in prosilcev za azil (Eurostat 2016). Tudi takrat so bile na tapeti razprave, kako bo tako veliko število beguncev vplivalo na posamezne države. Čas je pokazal, da je bila velika večina strahov in pomislekov odveč.

Viri in literatura

1. European Migration Network, 2010: Asylum and Migration Glossary. European Commission, European Migration Network, Brussels.
2. Eurostat, 2016: Asylum statistics. Medmrežje: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics (28. 3. 2016).
3. Forced Migration Online, 2016: What is forced migration? Medmrežje: <http://www.forcedmigration.org/> (15. 2. 2016).
4. Gatrell, P. 2008: Refugees and Forced Migrants during the First World War. *Immigrants & Minorities*, 26, 1-2. London.
5. Goldin, I., Cameron, G., Balarajan, M. 2012: Exceptional people: how migration shaped our world and will define our future. Princeton University Press. Princeton, Oxford. Klein, H. 1999: The Atlantic slave trade. Cambridge University Press. Cambridge, New York.
6. Magocsi, P. 2002: Historical atlas of East Central Europe from the early fifth century to the present. Thames & Hudson. London.
7. Mlekuž, J. 2011: ABC migracij. Založba ZRC. Ljubljana.
8. Pajnik, M., Lesjak-Tušek, P., Gregorčič, M. 2001: Prebežniki, kdo ste? Mirovni inštitut. Ljubljana.
9. Statistični urad Republike Slovenije, 2011: Naravno in selitveno gibanje prebivalstva, Slovenija metodološka pojasnila. Ljubljana.
10. Stibbe, M. 2009: Captivity, forced labour and forced migration in Europe during the First World War. Routledge. London, New York.
11. Svetovna banka, 2015: Refugee population by country or territory of origin. Medmrežje: <http://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG.OR> (20. 2. 2016).
12. UNHCR, 2000: The State of the World's Refugees 2000: Fifty Years of Humanitarian Action. Oxford University Press. Oxford.
13. UNHCR, 2014: UNHCR Statistics – The world in Numbers. Medmrežje: <http://popstats.unhcr.org/en/overview> (20. 2. 2016).
14. UNHCR, 2015: UNHCR Mid-Year Trends, June 2015 - Trends in populations of concern to UNHCR. Medmrežje: <http://www.unhcr.org/statistics/mid2015stats.zip> (20. 2. 2016).
15. UNHCR, 2016: Syria Regional Refugee Response (Inter-agency Information Sharing Portal). Medmrežje: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224> (25. 3. 2016).
16. UNRWA, 2015: UNRWA in Figures. Medmrežje: http://www.unrwa.org/sites/default/files/unrwa_in_figures_2015.pdf (20. 2. 2016).
17. Utenkar, G. 2015: V Sloveniji je bilo že 70.000 beguncev. Delo.
18. Vogrinc, J. 2015: Politični da, ekonomski ne? Kako razložimo ekonomskega migranta od političnega begunca. Mladina. Ljubljana.
19. Združeni narodi, 1954: Konvencija o statusu beguncev. Generalna skupščina Združenih narodov. New York.
20. Združeni narodi, 2016: Population and Vital Statistics Report - Population, latest available census and estimates, latest available data. Medmrežje: <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/vitstats/serATab2.pdf> (25. 3. 2016).

Libija – od imigracijskega središča do območja prisilnih migracij

IZVLEČEK

Članek predstavlja spreminjanje vloge Libije na področju mednarodnih migracij. Poseben poudarek je na posebnosti te severnoafriške države, ki je bila do padca večdesetletnega političnega režima eno najpomembnejših imigracijskih središč v celotni Afriki. Hkrati se je po letu 2000 spremenila v eno ključnih migracijsko prehodnih držav v smeri proti območju Evropske unije. Na te spremembe že desetletja vplivajo tudi drugi dejavniki v Afriki in Evropski uniji. Odnos Evropske unije do Libije glede reševanja problemov s področja nedovoljenih migracij je ilustrativen tudi za mnoge druge aktualne primere tovrstnih migracij, usmerjenih vanjo.

Ključne besede: tpolitična geografija, migracije, Libija, Afrika, Evropska unija.

ABSTRACT

Libya – from the immigration centre to the area of forced migration

The article presents the changing role of Libya in the field of international migration. A special emphasis is on the specifics of this North African country, which has been one of the most important immigration centres in Africa until the fall of the decades-long political regime. Simultaneously, it turned into one of the key countries of transit migration towards the European Union after the year 2000. These changes have also been affected for decades by factors elsewhere on the African and the European Union side. European Union's approach to Libya with regard to solving problems from the field of irregular migration is illustrative also for many other current examples of such migration towards the European Union.

Key words: political geography, migrations, Libya, Africa, European Union.

V zadnjih letih se je zaradi zaostrovanja vojne v Siriji pozornost mednarodne in tudi slovenske javnosti, kar se množičnih oziroma prisilnih migracij tiče, prenesla predvsem na Libijo kot izvirno migracijsko območje. A v dokajšnji bližini Evropske Unije (EU) v senci procesov v Libiji dalje še vedno potekajo migracije, ki imajo in bodo v bližnji prihodnosti lahko imele tudi pomemben vpliv na usmerjanje tokov migrantov proti državam članicam EU. Pri tem imamo v mislih tako prisilne kot nedokumentirane migracije. V primeru Libije pa glavnina prisilnih migracij še zdaleč ni usmerjena v EU, kot skušajo prikazati politični in medijski krogi.

V prispevku je obravnavana vloga Libije, ki je že več desetletij pomembno imigracijsko središče v Afriki. Predstavljeni so glavni dejavniki, ki so vplivali, da je v zadnjem desetletju Libija postala tudi eno ključnih migracijsko prehodnih območij proti EU. V zadnjih petih letih se je zaradi državljanske vojne oziroma družbeno-politično skrajno nestabilnih razmer ta severnoafriška država spremenila še v območje, od koder izhaja veliko število prisilnih migrantov oziroma notranje razseljenih ljudi.

V članku je uporabljen izraz 'nedovoljene' (angleško *irregular*) migracije oziroma 'nedovoljeni' ali 'nedokumentirani' (angleško *undocumented*) migranti, ne pa nezakoniti migranti. Kot pišeta Bicocchi in LeVoy (2007, 5), je raba pojma nezakoniti migranti neustrezna. Izhajata namreč iz načela, da človeško bitje nikoli ne more biti »nezakonito«, saj bi bila sicer s tem kršena 'pravica posameznika do pravne sposobnosti' (angleško *right to recognition before the law*). Poleg tega ima izraz nezakonit migrant negativno, s kriminaliteto povezano konotacijo, zato se je bolje izogibati tudi izrazu nezakonite migracije.

Nedovoljeni ali nedokumentirani migrant je posameznik, ki je v tujo državo vstopil ali v njej ostal brez ustrezne dokumentacije (Glossary on Migration 2011, 54, 102).

Vpetost Libije v mednarodne migracijske tokove

V kontekstu mednarodnih migracij Libija že skoraj pol stoletja vidno odstopa od bolj »standardnega« vzorca afriških držav. Čeprav severnoafriška regija še vedno velja za glavno izvirno območje afriških imigrantov v državah, članicah EU, je Libija izjema. Zaradi večdesetletne nenehne gospodarske privlačnosti se je namreč razvila v eno najprivlačnejših središč za ekonomske imigrante tako iz severne kot podsaharske Afrike, še posebej iz sahelske sosesčine.

V kolonialni in postkolonialni zgodovini so bila v Afriki posamezna pomembna, vendar kratkotrajna regionalna ekonomsko-imigracijska središča, denimo Gana do konca šestdesetih let in Slonokoščena obala do devetdesetih let 20. stoletja, za daljši čas pa so takšni primeri še manj številni, na primer Republika Južna Afrika (Pirc 2009, 62, 100). Skupno tem državam je, da

Avtor besedila:

JANEZ PIRC, dr. politologije

in univ. dipl. geograf,

Inštitut za narodnostna vprašanja

E-pošta: janez.pirc2@guest.arnes.si

Avtorji fotografij:

MITJA KAMPLET, KRIŠTOF

KRANJC, MATJAŽ NAPOKOJ

COBISS 1.03 kratek znanstveni prispevek

imajo obalno lego in na račun določenih naravnih bogastev, predvsem surovin, ali kmetijskih pridelkov imajo oziroma so imele občutno gospodarsko rast. Po letu 1990 beležijo najhitrejšo gospodarsko rast v Afriki večinoma države s petrokemično industrijo (Pirc 2009, 72, 216–219), kar dejansko še ne pomeni družbeno-gospodarskega napredka in koristi za širšo družbo, temveč le za elitne skupine prebivalstva, običajno tesno povezane z vladajočimi in najbolj vplivnimi krogi v politiki in gospodarstvu. V kontekst teh držav lahko uvrstimo tudi Libijo, ki je postala širše migracijsko privlačna že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Njeni politični, gospodarski in družbeni odnosi ter procesi so bili neobhodno povezani z vplivom vladavine

enega samega človeka, polkovnika Moamerja el Gadafiga.

Po drugi svetovni vojni se je Libija kot ena prvih afriških držav otrsela verig kolonializma. Pred tem je bil ta del severne Afrike, poseljen večinoma s prebivalci arabskega in tudi berberskega porekla, stoletja pod otomansko vladavino. Leta 1911 je usihajočemu turškemu imperiju oblast nad libijskimi regijami začela prevzemati Italija, ki je zaradi turških in domačih uporov nadzor nad celotnim ozemljem prevzela šele dve desetletji pozneje. Sredi druge svetovne vojne so italijansko vladavino odpravili zahodni zavezniki, leta 1951 pa se je Libija osamosvojila pod vodstvom kralja Idrisa I. (Kasule 1998; Mazrui 1999, 108; Južnič 1980, 105).

Do začetka šestdesetih let 20. stoletja so se osamosvojile še vse sosednje države z območja severne Afrike in saharsko-sahelskega pasu. Vzpostavitev državnih meja, ki se v Afriki skorajda niso ozirale na etnične, jezikovne in druge značilnosti posameznih regij, praviloma ni vplivala na prekinitev starih čezsaharskih migracijskih in trgovskih poti. Te že od antike dalje povezujejo podsaharsko in sredozemsko Afriko, predvsem s karavanami, usmerjenimi čez oaze oziroma posamezna mesta na strateško pomembnih točkah. Tisoči kilometrov libijske meje v Sahari so ostali »porozni« in dejansko še vnaprej prehodni za nomadska in polnomadska ljudstva, kakršno so denimo Tuaregi, pozneje pa so prekosaharske poti začeli uporabljati tudi drugi, sodobni migranti (Pirc 2010, 87–89; Kasule 1998, 42, 46).

Slika 1: Sipine in slano jezero Um el Ma, ki je med večjimi Ubarijskimi jezери, ležijo ob migracijski poti (foto: Matjaž Napokoj).

Konec petdesetih let prejšnjega stoletja so v Libiji odkrili velike zaloge nafte in po zaslugi njenega črpanja se je v državi začela hitra gospodarska rast (St. John 2008, 66). Leta 1969 je mladi polkovnik el Gadafi izpeljal vojaški udar proti kralju in hitro začel vpeljevati svojo različico arabskega socializma z zelo močno vlogo države v gospodarstvu ter ohladitvijo politično-gospodarskih odnosov z zahodnoevropskimi državami in Združenimi državami Amerike (Meredith 2005, 350; St. John 2008, 60). Vpeljane so bile tudi korenite družbene reforme – od brezplačnega zdravstva in šolstva do pospešenih gradenj stanovanj in infrastrukture (Kohl 2010, 145). Vsesplošen vzpon države, ki sta ga poganjala črpanje nafte in petrokemična industrija, je povzročil tudi krepitev mednarodne migracijske privlačnosti Libije. Z vidika imigrantov so na privlačnost države, ki je še sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja imela komaj okrog 2,5 milijona prebivalcev, vplivali tudi nekateri zunanji dejavniki, izraženi

tako na ravni EU kot drugih afriških držav:

- izbruh gospodarske krize v zahodnoevropskih državah leta 1973 in zapiranje tamkajšnjih trgov dela za ekonomske imigracije tujcev, v našem kontekstu zlasti iz magrebskih držav,
- hude suše, posledične lakote ter gospodarsko nazadovanje in politična nestabilnost v nekaterih bližnjih državah sahelskega pasu (na primer Mali, Niger), zlasti v letih 1968–1974,
- manj ugoden gospodarski razvoj ter hitra demografska rast v drugih severnoafriških državah, na primer v Tuniziji in Egiptu (Pirc 2009; Pirc 2010, 91; St. John 2008, 66; de Haas 2006).

Do vključno osemdesetih let prejšnjega stoletja so bili tako v Libiji najbolj številčni imigranti iz sosednjega Egipta in Tunizije. Zaposlovali so se v sektorjih, kjer je primanjkovalo delovne sile oziroma se domačini niso želeli vključiti v njihovo delovanje,

zlasti v kmetijstvu, gradbeništvu in tudi šolstvu. Pozneje so se tem pridružile še manjše skupine imigrantov iz Azije in tudi takratnega vzhodnega bloka, med njimi tudi nekaj Slovencev (Kohl 2010, 145–146; Hamood 2006, 17). Med imigranti je zanimivo izpostaviti Tuarege, predvsem tiste iz Malija in Nigra, ki so v sedemdesetih letih začeli v Libijo prihajati v čedalje večjem številu. Izhajali so iz gospodarsko najbolj revnih in z dolgotrajnimi sušami prizadetih severnih regij obeh držav, bili pa so tudi žrtev vsesplošne marginalizacije in represivnih politik centralnih vlad. Ker je tuareška manjšina tradicionalno prisotna tudi na jugozahodu Libije, je el Gadafi v Libijo vabil Tuarege od drugod, pri čemer jim je dodeljeval dokumente za bivanje in obljubljal pomoč v prizadevanjih za razreševanje njihovega etničnega in političnega statusa tudi v njihovih matičnih okoljih. Dejansko pa je mnoge med njimi izkoriščal z rekrutacijami v oborožene sile. Nastale so neke vrste »tujske legije«, ki jih je med drugim pošiljal na svoje vojaške

Slika 2a: Puščava zahodno od naselja Alawenat v pokrajini Fezan na jugozahodu Libije, severno od mesta Gat, pomembnega križišča za migrante (foto: Mitja Kamplet).

Slika 2b: Mesto Gat na jugozahodu Libije, v neposredni bližini meje z Alžirijo, je pomembno križišče za migrante, ki prihajajo v državo prek Alžirije ali Nigra (foto: Mitja Kamplet).

intervencije v Čad in na Bližnji vzhod (Kohl 2010, 143; Pirc 2010, 91–92).

V devetdesetih letih 20. stoletja se je Gadafijeva politika začela hitro preusmerjati v panafricanizem. To je bila predvsem posledica vse močnejše mednarodne politične osamitve zaradi dokazane libijske aktivne vloge pri podpori posameznih terorističnih skupin oziroma akterjev ter sporov z mnogimi arabskimi državami. Zato je el Gadafi začel v državo vabiti tudi podsaharske migrante, kar je temeljito spremenilo strukturo imigrantov in njihovo število (Hamood 2006, 17–18; St. John 2008, 53–55). Glavni razlog za porast števila imigrantov iz zahodnoafriških držav je ekonomsko-ekološka občutljivost držav v saheljskem pasu, temu pa je treba prišteti še občasne politično-družbene nestabilnosti ter hitro demografsko rast. Vse do devetdesetih let je velika večina gospodarsko pogojenih mednarodnih migracij, izvirajočih v zahodni Afriki, potekala znotraj regije same, saj je bilo tam nekaj dovolj močnih imigracijskih središč, denimo Gana, Slonokoščena obala in Senegal. Zaradi poslabšanja gospodarskih tokov je njihova privlačnost sčasoma oslabela, tako da se je Gadafijev klic »podsaharskim bratom« pojavil ob ravno pravem času (Pirc 2009). S tem so zaživele nekatere tihotapske poti za podsaharske migrante, saj so mnogi začeli prihajati v Libijo oziroma v njej delati nedokumentirano (Triandafyllidou in Maroukis 2012, 53).

V Libiji so bili za odnos do nedokumentiranih in tudi dokumentiranih migrantov v času Gadafijeve vladavine

značilni hitri preobrati, ter odvisnost od »muhavosti« političnih odnosov z izvornimi državami migrantov in domačih gospodarskih gibanj. Tako so denimo ob nenadnih poslabšanjih odnosov s sosednjimi državami, predvsem z Egiptom in Tunizijo, državljanke takrat neljubih držav nekajkrat izganjali iz Libije brez predhodnih opozoril in posvetovanj (Pirc 2009, 94; Natter 2015).

Razširitev vloge Libije v imigracijsko in migracijsko prehodno državo na prelomu iz 20. v 21. stoletje

Z začetkom 21. stoletja se je v sredozemskih članicah EU začelo hitro naraščajoče število oziroma deleža nedokumentiranih migrantov iz afriških držav, predvsem iz podsaharskega dela celine. Ob že navedenih vzrokih za povečanje migracijskih tokov v izvornem okolju je treba med ključnimi dejavniki v ciljnih državah migracij iz EU izpostaviti bolj restriktivno zakonodajo glede možnosti vstopa in bivanja tako imenovanih državljanov tretjih držav. Ob tem je treba dodati, da v nasprotju s splošno razširjeno predstavo, ki jo ustvarjajo mediji in politiki, le manjši del nedokumentiranih migrantov vstopi v države EU na nezakonit način. Večina jih vstopi zakonito, nakar sčasoma prekoračijo dovoljeno dobo začasnega bivanja.

Sočasno s porastom vloge Libije kot imigracijske države so se predvsem celinske zahodnoafriške države že v devetdesetih letih prejšnjega stoletja spremenile iz izključno ali predvsem emigracijskih v migracijsko prehodne (Pirc 2009). Velik porast migracij iz

zahodne Afrike je tudi posledica dejstva, da državljani teh držav za prečkanje meja znotraj regije potrebujejo samo enostavne potovalne dokumente Ekonomske skupnosti zahodnoafriških držav – ECOWAS, ne pa tudi vizumov in potnih listov, medtem ko se v severnoafriške države da načeloma vstopiti tudi prek nenadzorovanih območij ali s podkupninami (Branchet 2014, 76).

Ker ima na ceno in čas potovanja do ciljnih držav v EU pri nedokumentiranih migracijah še vedno velik vpliv tudi geografska lega oziroma oddaljenost, so se podsaharski migranti proti EU do vključno leta 2006 najbolj posluževali poti, ki so prek Maroka vodile proti Španiji. Do nje so vodile najkrajše morske in s tem najvarnejše poti. Že kmalu po porastu migracij na tej relaciji je Španija začela s povečanim nadzorom na območju Gibraltarskega preliva, pozneje pa tudi na Kanarskih otokih. Po doseženem višku nedovoljenih migracij leta 2006 so španske oblasti še povečale nadzor na svojih zunanjih mejah ter začele z diplomatsko »ofenzivo« v izvornih in prehodnih migracijskih državah, s katerimi je Španija sklenila sporazume o vračanju nedokumentiranih migrantov. Zaradi tega so se začele poti nedokumentiranih migrantov premikati čedalje bolj proti osrednjemu oziroma vzhodnemu delu severne Afrike, od koder je čezmorski dostop do omejenih držav članic EU še vedno razmeroma hitro dosegljiv, a zaradi daljšega prečkanja Sredozemskega morja bolj nevaren. Glavne poti teh migracij so se preusmerile v Libijo (Pirc 2009; Triandafyllidou in Maroukis 2012).

Slika 3: Z odkritjem nafte in zaslužki od njene prodaje je milijonski Tripolis prerasel v sodobno prestolnico (foto: Krištof Kranjc).

Migranti, ki prihajajo z območja zahodne in tudi osrednje Afrike, vstopajo v Libijo večinoma prek Nigra, tisti iz vzhodne Afrike, med njimi tudi z Afriškega roga, pa vstopajo vanjo tudi prek Egipta in Sudana. V grobem gledano so ti migranti iz afriških držav severno od ekvatorja. Poti nedovoljenih migrantov od izvornih držav do Libije oziroma naprej do sredozemskih članic EU so v večini primerov postopne, z vmesnimi postanki. Trajajo od nekaj tednov do nekaj mesecev, včasih tudi več let. Odvisne so od finančnih sredstev migrantov, ki se običajno v ta namen zadolžijo že na začetku poti v domačih krajih. Ker se zaradi brezpravnega položaja hitro ujamejo v mreže tihotapcev ljudi, pogosto pa z njimi nehumano ravna-

jo tudi varnostni organi držav, ki jih prečkajo, jim denarja pogosto zmanjka že sredi poti. Zato so se primorani ustaviti v različnih krajih na poti, kjer skušajo najti priložnostno delo ali pa tam čakajo na finančna nakazila domačih (Triandafyllidou in Maroukis 2012, 53–54; Branchet 2014, 80–81; Pirc 2009, 75–76).

Vzdolž teh poti so se zato razvila migracijska križišča ali vozlišča, kjer se migranti zadržujejo dlje časa. Med najbolj znanimi so tista na južnem obrobju Sahare, kot sta mesti Gao v Maliju in Agadez v Nigru, v Libiji pa so to različne oaze, kot denimo Sebha in Al Jawf, ter obalna mesta na severu države. Z obalnih pristanišč se migranti s čolni podajo proti južnoitalijanskim

otokom Pantellerii, Lampedusi ali Siciliji, ali proti Malti. Čez Saharo, najbolj nevaren in smrtonosen del poti na celini, se običajno podajo s tovarnjaki ali terenskimi vozili, nekaj pa jih dele poti opravi tudi z letali. Na poti živijo v slabih razmerah in so ranljivi za različne vrste izkoriščanja. V bivališčih ob poti so običajno razdeljeni v manjše skupine po nacionalnosti. Večina migrantov je je moških, ki se izseljujejo predvsem zaradi ekonomskih razlogov, predvsem iz Eritreje in Somalije pa prihajajo tudi begunci. Nekaj nedokumentiranih migrantov prek Libije je tudi iz bližnjevzhodnih in južnoazijskih držav (Pirc 2009, 75, 93; Triandafyllidou in Maroukis 2012, 107; Branchet 2014, 76–81; Brian in Laczko 2014, 116–117).

Zaradi povečanih italijanskih in drugih patrolj v Sredozemskem morju se je Libija že pred letom 2011 pojavila tudi kot prehodna točka za te migrante, ki so se potem na poti proti EU poslužili letalskih povezav do Turčije (Branchet 2014, 92, 107).

Za število tujcev v Libiji po letu 2000 in pred padcem Gadafijevega režima leta 2011 so obstajale le grobe ocene. Sredi prejšnjega desetletja je bilo uradno registriranih okrog 0,7 milijona tujcev, nedokumentiranih pa je bilo kar od milijon do ena in pol milijona. Ob začetku upora proti el Gadafiju je bilo v državi med skupno

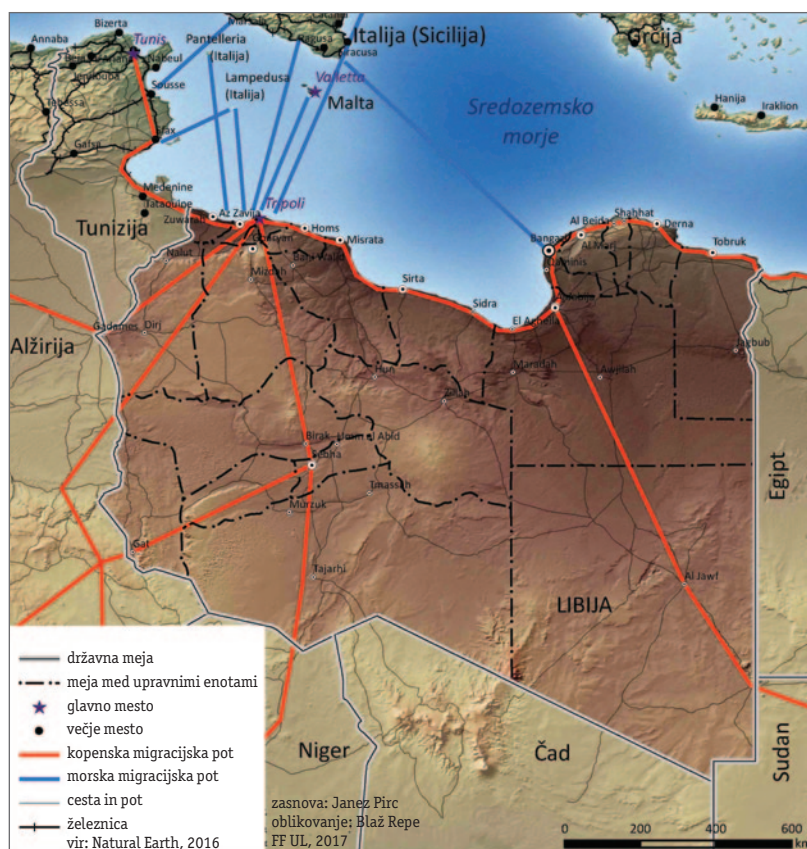
približno 7 milijoni prebivalci kar okrog 2,5 milijona tujcev (Branchet 2015, 273; Pirc 2009, 93; Brian in Laczko 2014, 112). Libijski državljani so imeli do priseljencev, predvsem tistih iz podsaharskih držav, zadržan odnos in jih postavljali na dno družbeno-ekonomske lestvice. Leta 2000 je v Tripoliju prišlo do večjih nemirov proti podsaharskim imigrantom, ki so zahtevali več sto smrtnih žrtev, nekaj tisoč imigrantov pa je iz Libije zbežalo (Branchet 2015, 281; Triandafyllidou in Maroukis 2012, 33).

Od konca devetdesetih let prejšnjega stoletja so se libijski politični odnosi

z državami EU in Združenimi državami Amerike začeli ponovno krepiti, potem, ko je el Gadafi postopoma začel priznavati odgovornost svojega režima za nekatere teroristične napade na evropskih tleh, storjene desetletje prej. Leta 2004 je Zahod prenehal z mednarodno politično izolacijo Libije, za kar sta imeli močan gospodarski interes obe strani. Libija je bila namreč v veliki odvisnosti od uvoza iz posameznih držav, članic EU, od uvoza njene nafte pa je bila odvisna predvsem sosednja Italija (St. John 2008). Sočasno z vnovično vzpostavitvijo diplomatskih odnosov se je predvsem na iniciativo EU začelo sodelovanje na področju boja proti nedovoljenim migracijam. Tako je bil leta 2004 med Libijo in Italijo sklenjen sporazum o vračanju nedovoljenih migrantov v Libijo, leto pozneje pa se je začelo patroljiranje po morju med Lampeduso, Malto in Libijo. Že pred letom 2004 so italijanske oblasti v Libijo vrnile več tisoč državljanov afriških in azijskih držav. Zaradi zaprtja bolj varne »španske poti« so nedovoljene migracije na tej relaciji še naprej naraščale, kar je trajalo do leta 2009 (Triandafyllidou in Maroukis 2012, 40–44, 52; Pirc 2009, 94).

Usihanje pomena migracijskih poti prek Libije leta 2009 je bilo posledica še močnejšega pritiska evropskih držav in dejstva, da je posledično tudi Libija nad njimi uvedla večji nadzor in občasno deportirala večje skupine nedokumentiranih migrantov v njihove (domnevno) izvirne države. Zelo problematično pri vračanju migrantov je bilo dejstvo, da Libija ni (bila) podpisnica Ženevske konvencije

Slika 4: Okviren potek glavnih migracijskih poti prek Libije (rdeča barva) in Sredozemskega morja proti Italiji oziroma Malti (modra barva).
Vir podlage: <http://www.lib.utexas.edu/maps/africa/libya.gif>.

o beguncih in njenega Protokola, pogosto pa se niti na italijanski strani ni upoštevalo, da bi nekateri imigranti lahko bili upravičeni do azila oziroma statusa begunca (Branchet 2014, 76; Pirc 2009, 94, 169; Triandafyllidou in Maroukis 2012, 40). Gadafijev režim je kot »kompenzacija« za sodelovanje pri preprečevanju nedovoljenih migracij dobil tudi finančna sredstva za različne namene – za gradnjo taborišč za imigrante, povečano patroljiranje, pa tudi za gradnjo infrastrukture in celo kot odškodnino za kolonialno obdobje (Pirc 2009, 169; Doupona Horvat 2010, 48).

Odnos držav članic EU do Libije glede nedovoljenih migracij zelo zgovorno kaže na nasprotujoče si oziroma neenotne in kratkovidne politike z naslednjimi poudarki, v katerih lahko najdemo precej sorodnosti tudi v sedanjem odnosu EU do razreševanja begunsko-migracijske krize, povezane z vojno v Siriji, in v odnosu do afriških držav na področju migracij:

- Primarno se države, članice EU z nedovoljenimi migracijami spoprijemajo predvsem na področju nadzora meja oziroma (domnevnega) boja proti tihotapcem, ne pa z ustreznim raznovrstnim ukrepanjem v izvornih državah migracij (v smislu enakopravnega partnerskega dialoga), s katerim bi tovrstne migracijske tokove na srednji rok vsaj omejili.
- Članice potiskajo odgovornost za nadzor migracij iz tako imenovanih tretjih držav na zunanji rob EU – v tem primeru na Libijo, hkrati pa znotraj EU glavnino bremena in odgovornosti za spoprijemanje

s tovrstnimi imigracijami nosijo države na njenem južnem obrobju, torej sredozemske članice, predvsem Italija, Malta in Grčija.

- Zaradi ekonomskih interesov EU se brez težav »spregleda« standard človekovih pravic, mednarodne konvencije na področju beguncev ter demokratičnosti vladanja. Zgovoren primer tega je »dobrikanje« predsednikov vlad članic EU el Gadafi v okvirnem obdobju 2003–2010, med njimi tudi takratnega slovenskega premierja Pahorja, kar zdaj že lahko uvrstimo med »klasična« ravnanja politične dvoličnosti članic EU na področju migracij.

Ob zaključku pregleda in analize tega obdobja mednarodnih migracij, ki se tičejo Libije v obdobju do 2011, je treba dodati še, da se državljani Libije, razen redkih izjem, niso pojavljali kot imigranti v državah članicah EU. Glavna razloga za to sta razmeroma dober socialno-ekonomski položaj Libijcev in siceršnje majhno število prebivalcev Libije (Pirc 2009).

Velike spremembe migracijske dinamike po padcu el Gadafija

Decembra 2010 se je v Tuniziji pojavil širši družbeno-politični upor proti dolgoletni avtokratski vladavini takratnega predsednika Ben Alija, ki je bil predvsem posledica vsesplošnega nezadovoljstva ob gospodarski brezperspektivnosti in koruptivnosti vladajoče elite. Tuniziji kot začetnici tako imenovane arabske pomladi s protesti proti centralni oblasti januarja naslednje leto sledil Egipt, februarja 2011 pa Libija. Libijski dogodki v okviru

arabske pomladi so bili v marsičem samosvoji. Bistvena razlika je bila, da se je, drugače kot v Tuniziji in Egiptu, voditelj države el Gadafi odločil ostati na oblasti. Protesti so hitro prerasli v državljansko vojno, ki je kulminirala z ujetjem in usmrtnitvijo el Gadafija oktobra istega leta. S tem se je končala njegova kar 42 let dolga vladavina, kar ga postavlja na prvo mesto med vsemi pokojnimi in še vladajočimi dolgoletnimi voditelji afriških držav. Libijska posebnost je bila tudi v tem, da se tamkajšnji upor ni začel v glavnem mestu Tripolisu, ampak v regionalnem središču Cirenajke Bengaziju na vzhodu države. To je regija, ki se je že tradicionalno čutila za družbeno-ekonomsko marginalizirano od vlade v Tripolisu (Kedze 2015, 18–23; Moore 2015, 51).

Tako kot se je v preteklih desetletjih že večkrat dogodilo ob prelomnih družbeno-političnih dogodkih v EU ali na njenem obrobju, so se tudi ob turbulentnih libijskih dogodkih med evropskimi politikami pojavile bojazni pred množičnimi migracijami ali celo »eksodusom«, usmerjenim v EU (Top 10 of 2011; Branchet 2015, 273). Politični krogi navadno tako kot mediji ignorirajo dejstvo, da po svetu ob takšnih in podobnih nemirih ali vojnah levji delež beguncev prevzamejo države v neposredni sosesčini konfliktov, kar dejansko pomeni predvsem tako imenovane države v razvoju (UNHCR 2015). Tako je v Italijo na začetku leta 2011 čez Sredozemsko morje najprej prispelo okrog 30.000 Tunizijcev, ki so izkoristili dokaj kaotične razmere in pomanjkanje nadzora meja ob domačih prelomnih dogodkih. Od

pomladi pa je iz Libije proti italijanskim otokom migriralo slabih 50.000 posameznikov, od tega dobra polovica libijskih državljanov, drugi begunci pa so se zatekli v sosednje afriške države (Branchet 2015, 273; Triandafyllidou in Maroukis 2012, 47–49; Natter 2015; Top 10 of 2011).

Za to prelomno leto sicer obstajajo samo ocene o številu Libijcev in tam živečih tujih državljanov, ki so pobegnili iz Livije. Gibljejo se od okrog 800.000 do približno milijon in pol. Največ se jih je zateklo v Tunizijo in Egipt, od koder je bilo sicer tudi največ tujcev, živečih v Libiji. Dejstvo je, da se je do konca leta 2011 večina Libijcev vrnila v rodno državo. Več kot 100.000 posameznikov se je zatem vrnilo v Niger in Čad, po nekaj 10.000 pa denimo v Alžirijo, Mali, Gano in drugam (Top 10 of 2011; Natter 2015; Branchet 2015). Branchet (2015) poudarja, da je imela pri vračanju teh migrantov glavno vlogo Mednarodna organizacija za migracije (IOM), ki pa naj bi te repatriacije izvajala bolj zaradi odstranjevanja potencialnih migrantov proti EU kot pa zaradi humanitarnih vzgibov.

K padcu el Gadafiga je nedvomno pripomogla tudi Natova vojaška intervencija v zgodnji fazi upora proti režimu. Že v tistem času so se proti Gadafigevim silam borile tri večje milice. Orožja iz starih Gadafigevih arzenalov je bilo povsod v izobilju, kar je pomembno prispevalo k družbeno-politični nestabilnosti v širši saharsko-sahelski regiji, predvsem na začetek konflikta v Maliju leta 2012. Čeprav je bil v Libiji avgusta 2011

Slika 5: Blizu mesta Gat na jugozahodu Libije se vzpenja gorovje Akakus (foto: Krištof Kranjc).

ustanovljen Nacionalni prehodni svet, je postalo jasno, da je upor potekal v medsebojno razdrobljenih in konkurenčnih si jedrih. Prve parlamentarne volitve so bile sredi leta 2012, a vlada ni mogla uveljaviti nadzora nad celotno državo (Moore 2015). Po tem si je Libija gospodarsko razmeroma hitro opomogla, čeprav je ostala družbeno-politično nestabilna. Položaj se je še poslabšal po drugih parlamentarnih volitvah leta 2014, ko sta se uveljavili konkurenčni si vladi, prva, mednarodno priznana v Tobruku na vzhodu države in druga v Tripolisu. Kaos v državi so izkoristili pripadniki tako imenovane islamske države, ki so začeli širiti svoj vpliv in nameščati čete v osrednjem obalnem delu države, na območju mesta Sirta (Reuter 2016; BBC 11. 3. 2016; Kedze 2015, 28).

V takšnih razmerah ni presenetljivo, da so se preostali tuji v državi znašli v še bolj tveganem položaju, prav tako pa se je v druge dele države moralo zateči veliko Libijcev. Pomanjka-

nje uveljavljene in delujoče centralne oblasti ter njenih organov je pomenilo vnovično priložnost za tihotapsko organizirano migracijska omrežja proti območju EU. Nazadovanje gospodarstva in kakovosti življenja v Libiji po letu 2011 zelo jedrnatost ilustrira kazalec OZN indeks človeškega razvoja. Ta je še leta 2010 Libijo uvrščal na 53. mesto, v Afriki pa na sam vrh med vsemi tamkajšnjimi državami, vendar je v obdobju 2009–2014 Libija v svetovnem merilu nazadovala za kar 27 mest, kar je največ med vsemi državami na svetu (Moore 2015, 52; United Nations Development Programme – Human Development Report 2015). Konec leta 2014 je bilo v državi kar 363.067 razseljenih ljudi, pol leta pozneje pa je njihovo število naraslo že na 434.869 (UNHCR Statistical Yearbook 2014; UNHCR Mid-Year Trends 2015). Libija je znova postala pomembna migracijsko prehodna država, kjer je bila denimo leta 2013 četrtnina vseh nedovoljenih migrantov iz Sirije, četrtnina pa iz Eritreje (Brian

in Laczko 2014, 87). Pot prek Libije in Sredozemskega morja proti Italiji velja za najbolj smrtonosno med vsemi potmi, ki vodijo nedokumentirane migrante proti območju EU. Z libijskih obal dnevno izpluje tudi do dvajset čolnov, ki so tako tehnično kot po svojih nosilnih zmogljivostih neprijemni za prečkanje morja. Na nekatere se vkrca tudi po več 100 ljudi, ki so nečloveško natrpani in pogosto tudi brez pravih informacij o nevarnostih na poti (Mittelstaedt 2015, 38).

Preglednica 1: Število nedokumentiranih migrantov na poti proti Italiji (Brian in Laczko 2014, 87; Arun 2015; International Organisation for Migration 2015).

leto	število prispelih v Italijo	število umrlih na poti po Sredozemskem morju
2013	40.000	600
2014	140.000	3500
2015	154.000	3800

O izredni nevarnosti pomorske poti proti EU, ki se za veliko večino nedokumentiranih migrantov začne na obalah Libije, govori tudi dejstvo, da je tu leta 2015 izgubilo življenje skoraj 77 % od vseh umrlih nedokumentiranih migrantov, ki so se tega leta odpravili proti EU preko Sredozemskega morja, preostali so izgubili življenje na turški poti (International Organisation for Migration 2015, 4, 21). Glede na to, da te številke zajemajo le registrirane žrtve, je njihovo dejansko število lahko tudi do dvakrat večje. Še večja neznanka pa ostaja število nesrečnikov, ki so umrli pri prečkanju Sahare (Brian in Laczko 2014).

V Libijo vsako leto še vedno pride nekaj deset tisoč migrantov iz pod-saharskih držav, nekaj pa je tudi iz držav južne Azije in Bližnjega vzhoda. Glavni razlogi za nadaljevanje teh tokov ostajajo vseskozi podobni. Nedokumentirani migranti so na poti do Libije in naprej tudi žrtve nasilja tihotapskih tolpe, plenjenj in rasizma. Nekatere migracije, zlasti tiste iz sosednjih držav, pa so lečasne oziroma sezonske narave (Brian in Laczko 2014, 112, 124; Mittelstaedt 2015, 39–40). Zaenkrat države EU na področju preprečevanja nedovoljenih migracij iz smeri Libije nadaljujejo s podobnimi nesistematičnimi ukrepi kot že v desetletju pred padcem el Gadafiga. Dokler se politične razmere v državi ne bodo stabilizirale, bodo tihotapci migrantov vselej vsaj nekaj korakov pred tistimi, ki s strani EU želijo te tokove preprečevati.

Namesto zaključka

Libija prav gotovo beleži ene najbolj dinamičnih procesov na področju mednarodnih migracij in neposredni sosesčini EU. Že od sedemdesetih let 20. stoletja dalje je dober primer, kako lahko na migracije oziroma številčnost, smer in vrsto migracijskih tokov v določeni državi vplivajo ne le različni dejavniki, kot so na primer gospodarske, družbeno-politične in podnebne razmere ter nenazadnje geografska lega, ampak so ti dejavniki pomembni tudi na evropski strani Sredozemskega morja ter v drugih afriških in celo nekaterih azijskih državah.

Gre torej za medsebojno oziroma medcelinsko povezanost in vplivnost

migracijskih tokov ter vplivnostih dejavnikov, kot na primer:

- ko je zapiranje ene poti nedokumentiranih migracij, v našem primeru prek severozahodne Afrike, odprlo pritisk na druge poti, to je prek Libije. To je seveda posledica neodpravljanja temeljnih vzrokov naraščanja nedovoljenih migracij in ne le nadzorno-varnostnega ukrepanja v ciljnih državah migracij.
- Ko se je zaradi vojaške intervencije v Libiji pod okriljem Nata brez širšega razmisleka o občutljivih socialno-političnih odnosih v državi in morebitnih posledicah ter zaradi nerazreševanja širšega spektra nestabilnosti v državi, tamkajšnji konflikt poglobil in povzročil dolgoletno kaotično nestabilnost, ki bi lahko v prihodnje že sama po sebi generirala tudi večje število beguncev, usmerjenih proti EU.

Ob tem v Libiji še naprej ostaja zaskrbljujoče veliko število notranje razseljenih oseb ter naraščajoče število nedokumentiranih migrantov na poti prek Sredozemskega morja, ki zahteva veliko žrtev. Ob nekoliko treznejšem razmisleku bi tudi državam, članicam EU moralo biti v interesu, da se v Libiji čim prej spet vzpostavijo stabilne razmere, ki bodo vsem prisilnim migrantom omogočile vrnitev na svoje domove in postopno gospodarsko okrevanje ter posledične imigracije državljanov drugih afriških držav v Libijo. Afrika severno od ekvatorja je namreč v zadnjih desetletjih izgubila že vrsto regionalnih ekonomsko privlačnih središč za imigrante in Libija je le zadnja v vrsti teh bolečih izgub, ki si jih celina težko privoščiti. V na-

sprotnem primeru se bodo v prihodnjih letih migracijski pritiski v Evropo tudi z afriške, ne le s konfliktne bližnjevzhodne smeri, vse hitreje povečevali. Zaenkrat za Libijo najbrž še ni prepozno, upati je le, da se obdobje odsotnosti državnih funkcij končuje in s tem zapira tudi pot širjenju moči islamskih skrajnežev na libijskih tleh. Zaenkrat pa tudi v letu 2016 migracijski tokovi nrelaciji Libija–EU ostajajo intenzivni in zelo nepredvidljivi.

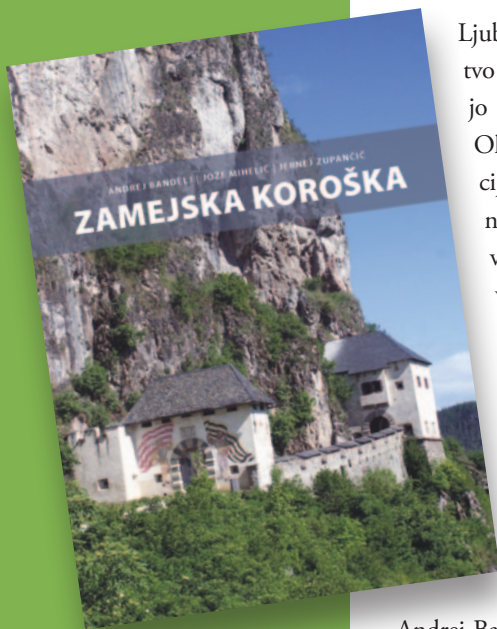
Viri in literatura

1. Arun, N. 2015: Militants, Migrants and the Med: Europe's Libya Problem. Medmrežje: <http://www.bbc.com/news/world/africa/> (24. 2. 2015).
2. BBC News. 2016: Why is Libya So Lawless? Medmrežje: <http://www.bbc.com/news/world/africa/> (11. 3. 2016).
3. Bicchieri, L., LeVoy M. 2007: Undocumented Migrants Have Rights! An Overview of the International Human Rights Framework. Medmrežje: <http://www.picum.org> (9. 1. 2008).
4. Branchet, J. 2014: Stuck in the Desert: Hampered Mobility among Transit Migrants in Northern Niger. The Challenge of the Threshold: Border Closures and Migration Movements in Africa. Lanham.
5. Branchet, J. 2015: Policing the Desert: The IOM in Libya Beyond War and Peace. Antipode, A Radical Journal of Geography 48-2. Hoboken.
6. Brian, T., Laczko, F. (ur.) 2014: Fatal Journeys: Tracking Lives Lost During Migration. Ženeva.
7. Doupona Horvat, M. 2010: Kdo pravi, da hočemo krvav libijski denar? Mladina 50. Ljubljana.
8. Glossary on Migration. Second Edition 2011. Medmrežje: <http://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/01/iom.pdf> (30. 4. 2016).
9. Haas, H. de 2006: Trans-Saharan Migration to North Africa and the EU: Historical Roots and Current Trends. Medmrežje: <http://www.migrationinformation.org/Profiles/display.cfm?id=484> (2. 11. 2006).
10. Hamood, S. 2006: African Transit Migration through Libya to Europe: the Human Cost. Medmrežje: http://www.aucegypt.edu/furs/documents/Africa_Transit_Migration_Through_Libya_-_Jan_2006_000.pdf (2. 11. 2006).
11. International Organisation for Migration 2015: Compilation of available data and information. Medmrežje: <http://doe.ion.int/> (15. 3. 2016).
12. Južnič, S. 1980: Kolonializem in dekolonizacija. Maribor.
13. Kasule, S. 1998: The History Atlas of Africa. New York.
14. Kedze, D. T. 2015: The 2011 Libyan Crisis. Conflict Trends 1. Umhlanga.
15. Kohl, I. 2010: Libya, the 'Europe of the Ishumar': Between Losing and Reinventing. Tuareg Society within a Globalised World. Saharan Life in Transition. London, New York.
16. Mazrui, A. A. 1999: Seek Ye First the Political Kingdom. General History of Africa – VII. Africa Since 1935, Unabridged Paperback Edition. Berkeley, Oxford, Paris.
17. Meredith, M. 2005: The State of Africa. A History of Fifty Years of Independence. Johannesburg, Cape Town.
18. Mittelstaedt, J. 2015: Upanje na ladji Phoenix. Mladina 34. Ljubljana.
19. Moore, C. 2015: Four Years after the Fall of Gaddafi: the Role of International Community in Stabilising a Fractured Libya. Conflict Trends 1. Umhlanga.
20. Natter, K. 2015: Revolution and Political Transition in Tunisia: A Migration Game Changer? Medmrežje: <http://www.migrationpolicy.org/> (21. 12. 2015).
21. Pirc, J. 2009: Migracije iz afriških držav v Evropsko unijo. Doktorska disertacija. Ljubljana.
22. Pirc, J. 2010: Sodobna glasba Tuaregov: med migracijami, uporom in mirom. Sožitje med kulturami: poti do medkulturnega dialoga. Maribor.
23. Reuter, C. 2016: The Next Disaster: Islamic State Expands as Libya Descends into Chaos. Medmrežje: <http://www.spiegel.de/international/> (24. 3. 2016).
24. St. John, R. B. 2008: Libya: Reforming the Economy, not the Polity. North Africa. Politics, Region, and the Limits of Transformation. London, New York.
25. Top 10 of 2011 – Issue # 8: The Arab Spring and Other Crisis in Africa Displace More Than 1 Million People. Medmrežje: <http://www.migrationpolicy.org/> (21. 12. 2015).
26. Triandafyllidou, A., Maroukis T. 2012: Migrant Smuggling. Irregular Migration from Asia and Africa to Europe. Basingstoke.
27. United Nations Development Programme – Human Development Report 2015. Medmrežje: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf (23. 2. 2016).
28. UNHCR 2015: 2015 Likely to Break Records of Forced Migration. Medmrežje: <http://www.unhcr.org/5672c2576.html> (24. 2. 2014).
29. UNHCR Statistical Yearbook 2014. Medmrežje: <http://www.unhcr.org/> (24. 2. 2014).
30. UNHCR Mid-Year Trends 2015. Medmrežje: <http://www.unhcr.org/> (24. 2. 2014).

Andrej Bandelj, Jože Mihelič, Jernej Zupančič: Zamejska Koroška

Vodniki Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana 2016: Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC, 213 strani

Ljubljansko geografsko društvo ima že 32 letno tradicijo organiziranja ekskurzij. Ohranjati mu uspeva tradicijo, da so prav vse izvedene ekskurzije predstavljene v vodnikih. To je že peti vodnik z opisi ekskurzij po slovenskem zamejstvu. Njegova rdeča nit so sledovi slovenskega etničnega območja, ki se je pod pritiskom germanizacije skozi zgodovino pomikalo proti jugu. Ekskurzije so vodili

Andrej Bandelj, Jože Mihelič in Jernej Zupančič. Vodnik je uredil Drago Kladnik kartografske predstavitve pokrajine, pa je pripravila Tanja Koželj. Knjižni vodnik je nastal po seriji devetih ekskurzij izvedenih med aprilom 2013 in septembrom 2015 in predstavlja njihove opise. Prvi opis z naslovom »Ziljska dolina« avtorja Andreja Bandlja opisuje pet postaj na poti: Bistrice na Zilji, Prešeško jezero, Šmohor in Mokrine, Krniško sotesko, Dellach in Kotje – Muto. Drugi opis z naslovom »Beljak in okoliška jezera«, istega avtorja opiše šest postaj: Beljak, Baško jezero, Bilčovs, Hodiše, Otok, Vrbo na Koroškem in Kostanje. Tretji opis z naslovom »Karavanke in Rož« avtorja Jerneja Zupančiča opiše šest postaj: Jezersko, Železno Kaplo in Obirsko, Podkanjski slap, Sele, Borovlje in Ljubelj. Četrti opis z naslovom »Celovec

in Gosposvetsko polje« avtorja Andreja Bandlja opiše pet postaj: Štalensko goro, Krnski grad, Gosposvetsko polje, Gospo Sveto in Celovec. Peti opis z naslovom »Južna pobočja Svinške planine in Velikovoško čezdravje« istega avtorja opiše štiri postaje: Djekše in Krejčice, Knežo, Grebinj in Velikovec. Šesti opis z naslovom »Podjuna« istega avtorja opiše pet postaj: Klopinj in Klopinjsko jezero, Dobro vas, Goro svete Heme, Pliberk in Dravo. Sedmi opis z naslovom »Labotska dolina« istega avtorja opisuje šest postaj: Labot, Šentpavel v Labotski dolini, Mitterpichling, Šentandraž v Labotski dolini, Volšperk in Sveti Lenart v Labotu. Osmi opis z naslovom »Zgodovinski kraji severne Koroške« istega avtorja opisuje pet postaj: Grad Ostrovico, Šentvid ob Glini, Breže, Krko in Strassburg. Deveti – zadnji opis z naslovom »Pogorje in biosferni park Nockberge« avtorja Jožeta Miheliča opiše osem postaj: Inzerkrems, planino Nockalm, vzpon na Eisentalhöhe (2180 m), Karlbad, planino Grundalm, Parkovno učno pot Windebensee, Uproavo in informacijsko točko Biosfernega parka Nockberge in Bad Kleinkirchheim. Na koncu vodnika je tudi 10 oglasov za tamkajšnje slovenske organizacije in turistične destinacije, ki jih upravljajo Slovenci. Upamo, da bomo z njimi Slovencem v Sloveniji razširili vedenje o Slovencih na avstrijskem Koroškem.

Primož Pipan

Prešernove nagrade študentom za študijsko leto 2015/2016

Filozofska fakulteta že vrsto let podeljuje Prešernove nagrade za najboljša študentska dela, s čimer želi spodbujati znanstvenoraziskovalno dejavnost študentov na dodiplomskem in magistrskem študiju. Študentje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v soglasju z mentorjem vsako leto predložijo v dekanat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani znanstvenoraziskovalna dela, s katerimi se želijo potegovati za omenjeno nagrado. Pri ocenjevanju del za fakultetno nagrado se upoštevajo zlasti naslednja merila: kakovost, pomembnost dela, stopnjo kandidatove samostojnosti in inovativnosti; metodološko zahtevnost, teoretično utemeljenost in/ali praktično uporabnost ter disciplinarno poglobljenost in/ali interdisciplinarnost; poznavanje domače in dostopne tuje literature ter doslednost pri njenem navajanju; jezikovno in slogovno neoporečnost besedila; primerenost dela za objavo v znanstvenem in/ali strokovnem tisku; humanistično in družboslovno relevantnost ter etično občutljivost. Po vseh omenjenih kriterijih sta na Oddelku za geografijo FF UL v preteklem študijskem letu izstopali dve magistrski deli, ki sta ju prišpevala Nejc Bobovnik z mentorico dr. Katjo Vintar Mally in Borut Stojilković z mentorjem dr. Urošem Stepišnikom.

Obema nagrajencema ter njunima mentorici in mentorju iskreno čestitamo ter jima želimo mnogo uspehov na geografski poti.

Katja Vintar Mally,
Uroš Stepišnik, Blaž Repe

Povzetka ocen

Nejc Bobovnik: Vrednotenje trajnostnega razvoja alpskih občin Slovenije

V magistrskem delu je nagrajenec Nejc Bobovnik vrednotil doseženo stopnjo trajnostnega razvoja v slovenskih alpskih občinah z uporabo tematskega modela kazalcev trajnostnega razvoja.

Izjemno mero raziskovalne samostojnosti in inovativnosti ter vsebinske odličnosti je izkazal že pri zahtevni metodološki opredelitvi 29 kazalcev za 18 tematskih področij, v nadaljevanju pa tudi pri standardizaciji spremenljivk za potrebe medobčinskih primerjav in sinteznega izračuna novega, t. i. kazalca trajnostnega razvoja alpskih občin. Kazalec ima močno aplikativno in sporočilno vrednost, še posebej za oblikovalce razvojnih politik.

Delo odlikujejo še vsestranska raba GIS ter sklepna tipizacija občin s predlogi prioriteta za njihov prihodnji, bolj trajnostni razvoj in z opozorili o prednostih in slabostih dosežanega razvojnega vzorca. Ključna je ugotovitev dela, da imajo alpske občine najboljše stanje na okoljskem področju, kjer so tudi razlike med njimi (v primerjavi z ekonomskimi in socialnimi) najmanjše.

Borut Stojilković: Poledenitev vzhodnih Kamniško-Savinjskih Alp in slovar angleško-slovenske glaciološke terminologije

Borut Stojilković se je v svojem magistrskem delu poglobil v perečo geografsko

problematiko pleistocenske poledenitve območja Kamniško-Savinjskih Alp. Ta osnovi temeljitega pregleda literature, obsežnega dela ter laboratorijskih analiz je zbral množico podatkov o poledenitvi območja.

Rezultat njegove raziskave je reinterpretacija poledenitve na obravnavanem območju in trodimenzionalni model topografije ledenikov. Magistrsko delo je tako prineslo popolnoma nove interpretacije in podatke o poledenitvi območja. Med drugim se je izkazalo da Logarska dolina, ki je do sedaj veljala za tipični primer ledeniške doline, pravzaprav sploh ni ledeniškega nastanka. Ker je magistrsko delo vsebuje tudi angleško-slovenski slovar glaciološke terminologije, zaradi dvopredmetnosti kandidata, je naloga s terminološkega stališča pomemben prispevek k geografski stroki. Kandidat ima iz teme svojega magistrskega dela objavljenih več znanstvenih člankov ter hkrati pripravlja znanstveno monografijo.

Priznanja Oddelka za geografijo, FF UL, 2016

Oddelek za geografijo vsako leto na svojem tradicionalnem prednovoletnem srečanju (čajanki) podeli priznanja za najboljša študentska dela. Dela predlagajo mentorice in mentorji. Mednje se uvrščajo izjemne seminarske in zaključne seminarske naloge, magistrska in diplomska dela, projektne naloge in samostojna poročila, ki vsa dosegajo nadpovprečno raven.

Oddelčno priznanje avtomatično prejmejo tudi vsa tista dela, ki so bila nominirana za Prešernove nagrade, pa jih žal niso prejela. Število podeljenih priznanj Oddelka za geografijo, FF UL vsako leto variira, a se giblje med 5 in 8.

V veselju in sproščenem vzdušju lanske čajanke je predstojnik Oddelka za geografijo F UL, dr. Darko Ogrin podelil kar 9 priznanj in sicer: Tamari Klar, Tini Krošelj, Gašperju Cerarju, Boštjanu Kopu, Mateji Prinčič, Mariji Kurent, Simonu Zakovšku, Petru Žnidaršiču in Juriju Krajčiču.

V nadaljevanju sledijo kratke utemeljitve za posamezna priznanja.

Tamara Klar, diplomsko delo:
PREUČEVANJE VPLIVA METODOLOGIJE ZAJEMA DEJANSKE RABE ZEMLJIŠČ NA SPREMINJANJE POVRŠIN VRSTE RABE ZEMLJIŠČ MED LETOMA 2002 IN 2016 V SLOVENIJI

Za doslej najboljše, podroben, sistematičen, temeljit in kritičen analitičen pregled spreminjanja metodologije in površin vrst pokrovnosti in rabe tal v Sloveniji od nastanka zbirke

RABA Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do danes. Torej je opravila analizo geoinformacijskega vira, ki sodi med najbolj široko uporabljane tudi v slovenski geografiji in s tem omogočila, da v bodoče ne ponavljamo že storjenih napak, ki so izvirale iz nekritične uporabe tega vira za ugotavljanje procesov spreminjanja nekaterih vrst pokrovnosti oziroma rabe tal, zlasti pred letom 2006.

Mentor: Marko Krevs

Tina Krošelj, magistrsko delo:
POSKUS UPORABE LiDARskih PODATKOV ZA OPREDELJEVANJE OBMOČIJ V ZARAŠČANJU

Za pogumen metodološki spopad s še nestrtem meddisciplinarnim orehom – objektivno empirično opredelitvijo območij v zaraščanju. Izdelani postopek, ki ga je mogoče avtomatizirati, morda še ne bo neposredno uporabljen za opredeljevanje območij v zaraščanju v državnih zbirkah prostorskih podatkov.

Izdelane študije primerov na območjih iz različnih pokrajinskih tipov v Sloveniji pa nazorno kažejo vsaj dvoja: 1. da se bodo bodoči postopki za opredeljevanje zemljišč v zaraščanju morali prilagajati različnim pokrajinskim in razlikam v naravnem in kulturnem rastju, ter 2. da bo potreben razmislek o bolj kakovostni, objektivni opredelitvi kategorije zemljišč v zaraščanju tudi v zbirki RABA Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Mentor: Marko Krevs

Gašper Cerar, diplomsko delo:
SAMODEJNO IZDELOVANJE KART GOSTOTE VEGETACIJE S POMOČJO LiDAR-SKEGA SNEMANJA ZA POTREBE ORIENTACIJSKEGA TEKA

Orientacijska karta je tematska karta, ki zelo podrobno prikazuje nekatere izbrane elemente pokrajine (npr. tudi najmanjše mikro-reliefne oblike). Pomemben element orientacijske karte je tudi prehodnost površja, ki jo določajo posebni reliefni objekti in predvsem gostota vegetacije. V diplomskem delu je Gašper Cerar skušal samodejno izdelati čim bolj ustrezne karte gostote vegetacije za potrebe orientacijskega teka.

Lastno serijo kart vegetacije je izdelal s pomočjo LiDARskih podatkov, na izbranem območju že obstoječe orientacijske karte Kazlje-Tomaj, ki je služila za primerjavo kvalitete postopka. Z nastavitvami posameznih parametrov v odprtokodnem programu Kartta-pullautin je skušali vplivati na končen prikaz gostote vegetacije, da bi se ta čim bolj ujemal s prikazom gostote vegetacije na terensko izdelani že omenjeni obstoječi karti. Najustreznejše nastavitve parametrov je nato uporabil še na drugih območjih in s tem preveril, uporabnost na različnih območjih.

Gašper je na koncu prišel do povsem praktičnih in predvsem uporabnih ugotovitev, da je samodejno generirana karta gostote vegetacije s pomočjo podatkov LiDAR-skega snemanja zelo dobra osnova za izdelavo orientacijskih kart, saj pripomore k njihovi učinkovitejši in hitrejši izdelavi. Diplomsko delo odlikuje ogromna količina vloženega dela ter predvsem kon-

kretna uporaba geografskega znanja in samih rezultatov za povsem praktičen namen.

Mentorja: Blaž Repe, somentor Dušan Petrovič (FGG UL)

Boštjan Kop, magistrsko delo:
MODELIRANJE RAZŠIRJENOSTI GOZDNEGA KLOPA (*Ixodes ricinus*) NA OBMOČJU UPRAVNE ENOTE RUŠE S POMOČJO GEOGRAFSKIH INFORMACIJSKIH SISTEMOV

Klopi so takoj za komarji, ki so najnevarnejša živalska vrsta, ki ogroža človeštvo, drugi po negativnem učinku, na zdravje ljudi. Slovenija spada med endemična območja za okužbo z omenjenima boleznima. Glavnega živalskega prenašalca v Sloveniji predstavlja gozdni klop (*Ixodes ricinus*). Ker je njegov življenjski prostor močno povezan z nekaterimi ekosistemskimi dejavniki, lahko v GIS okolju na podlagi ustreznih prostorskih podatkov uspešno modeliramo oziroma

napovedujemo njegovo prisotnost v naravnem okolju. Glavni namen magistrske naloge Boštjana Kopa je bilo določiti primernost habitatov za življenje klopov na območju Upravne enote Ruše. Na podlagi pridobljenih primernosti habitatov je določil območja, ki sovpadajo s človekovo prisotnostjo. Razširjenost klopov s pomočjo habitatov je modeliral s tremi dejavniki: vegetacijskim pokrovom, nadmorsko višino ter gostoto srnjadi in jelenjadi. Modeliranje je potekalo s postopkom večkriterijskega vrednotenja v okviru katerega je uporabil metodo obtežene linearne kombinacije. Za območja človekove prisotnosti je izbral v okolico stanovanjskih objektov in planinske poti. Ugotovil je, da najprimernejša območja za potencialno življenje klopov pokrivajo 5 % območja; 27 % površin območja je neprimernih. Napovedno moč modela je terensko, z vlečenjem zastave preverili na 10 testnih površinah.

Delo je že doživelo znanstveno objavo v monografiji.

Mentorja: Blaž Repe, somentor Tomi Trilar (Prirodoslovni muzej)

Mateja Prinčič, diplomsko delo:
USKLAJEVANJE PLURALNOSTI INTERESOV PRI OBLIKOVANJU RAZVOJNE POBUDE: PRIMER OBČINE ANKARAN

Diplomsko delo je izjemno poglobljeno, celovito in problemsko zastavljeno. V najmlajši slovenski občini (8 km²), kjer bi vsak deležnik rad uveljavil svojo razvojno pobudo, je Mateja Prinčič ob prilagoditvi Halfacreejevega trozložnega modela prostora izdelala prepričljiv nabor indikatorjev, ki so bili nosilni usmerjevalci odločitve o izboru razvojne prioritete. Njihova analiza jo je usmerila v oblikovanje razvojne pobude, ki jo sprejema tudi precejšen delež ključnih deležnikov preučevane občine, tj. zdraviliško-zdravstvena dejavnost. Skrbno izbrana literatura, predvsem pa domišljeno analitično terensko delo so kandidatko pripeljali do širokega nabora podatkov. Nalogo odlikuje tudi odličen jezik, inovativna in skrbno izdelana grafika.

Mentorica: Irma Potočnik Slavič

Marija Kurent, zaključna seminarska naloga:
ZEMLJIŠKE OPERACIJE NA PODEŽELJU – PRIMER K. O. ZADOBROVA

Zaključna seminarska naloga se loti zelo zapletenega mehanizma urejanja podeželskega prostora. Zemljiške operacije so vedno povezane z usmeritvami kmetijske politike in financiranjem, ki odločilno vplivata na dinamiko izvajanja. Ob celovitem pregledu izvajanja zemljiških operacij v Sloveniji se avtorica osredotoča na

Nekaj utrinkov iz novoletne čajanke (foto: Tanja Koželj).

njihov potek v katastrski občini Zadobrova. Zemljiške operacije na proučevanem območju obravnava procesno: zaenkrat so bile izvedene komasacije, načrtovane so agromelioracije, velik potencial je tudi v namakanju. Posebno vrednost delu daje vključitev lokalnega prebivalstva, tj. njihovega dojemanja zemljiških operacij, ki je pogosto v postopku izvajanja povsem spregledano. Nalogo odlikujejo logična zasnova, celovita geografska obravnava problematike ter velika samostojnost avtorice pri strokovnem delu. Mentorica: Irma Potočnik Slavič

Simon Zakovšek, magistrsko delo:
KAKOVOST ZELENIH POVRŠIN V URBANIZIRANIH NASELJIH OBČINE ZAGORJE OB SAVI

Simon Zakovšek se je v magistrskem delu »Kakovost zelenih površin v urbaniziranih naseljih občine Zagorje ob Savi« na preučevanem območju lotil zahtevnega vrednotenja kakovosti zelenih površin. Zelene površine v mestih so sicer vedno znova aktualna geografska tema, a le redko, če sploh kdaj, celovito ocenjujemo parametre njihove kakovosti. Avtor je po obsežnem študiju problematike najprej izdelal podoben in sistematičen nabor geografsko-ekoloških kazalcev, v katerega je vključil strukturne kazalce, lokacijske kazalce, kazalce biotske raznovrstnosti ter kazalce opremljenosti in urejenosti zelenih površin. V naslednjem koraku je terensko pregledal, popisal in ovrednotil vse zelene površine v naseljih Zagorje ob Savi, Kisovec in Izlake, pri čemer je sledil predhodno izdelanemu modelu kazalcev oziroma matrikam za določanje točkovnih ocen. S kazalci je avtor skušal čim bolj celovito in na-

tančno zajeti različne vidike kakovosti zelenih površin kot izhodišče za kar najbolj objektivno oceno njihovega stanja. Ob tem je izkazal izjemno sposobnost uporabe znanj s področja fizične, družbene in ekološke geografije, izstopajočo mero samoiniciativnosti in inventivnosti ter sposobnost poglobljenega analitičnega in sinteznega razmišljanja. Ocenjujemo, da bi lahko njegov sistem vrednotenja zelenih površin brez večjih sprememb uporabili tudi v drugih urbaniziranih ali urbanih naseljih, tovrstni rezultati pa imajo posebej veliko uporabno vrednost za upravljavce in načrtovalce zelenih površin v mestih.

Mentorica: Katja Vintar Mally

Peter Žnidaršič, zaključna seminarska naloga: **VPLIV VREMENA NA KOLESARJENJE V LJUBLJANI**

Peter Žnidaršič se je lotil zanimive, koristne in v Sloveniji povsem neraziskane teme vpliva vremena na kolesarjenje v Ljubljani. Za izhodišče je vzel izkušnje kolesarsko bolj razvitih mest, ki pa imajo drugačne vremenske razmere. Vpliva se je lotil z analizo kolesarskih in vremenskih sprememb. Predvsem je izpostavil vpliv količine padavin na število kolesarjev ter vpliv temperature na število kolesarjev na izbranih cestnih odsekih, kjer potekajo štetja kolesarskega prometa. Rezultati, ki jih je Peter dobil, so sicer primerljivi z rezultati drugih mest, vseeno pa so dober nastavek za nadaljnje študije s tega področja in kažejo velik potencial načrtovalcem kolesarjenja v Ljubljani in drugih mestih. Prav tako tema z njegovo zaključno seminarsko nalogo še zdaleč ni zaključena in terja odgovore na številna,

poglobljena vprašanja s tega področja. Glede na raziskovalno in analitično raven, ki jo zahteva izdelava zaključne seminarske naloge, se je Peter Žnidaršič nadpovprečno potrudil, svoje ugotovitve pa namerava predstaviti tudi v obliki znanstvenega članka.

Mentor: Matej Ogrin

Jurij Krajčič, magistrsko delo: **UGOTAVLJANJE PRIMERNIH LOKACIJ ZADRŽEVALNIKOV ZA POTREBE NAMAKANJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V POREČJU VIPAVE Z UPORABO PODATKOV LIDAR**

V okviru naloge so bile proučene možne lokacije vodnih zadrževalnikov za potrebe namakanja v Vipavski dolini. S pomočjo digitalnega modela reliefa LIDAR so bili določeni tudi njihovi volumni in površine. Ugotovljeno je bilo, da bi bilo ob izgradnji šestih vodnih zadrževalnikov v zgornjem delu porečja Vipave, za katere se je izkazalo, da so najprimernejši, možno skupaj z obstoječim zadrževalnikom Vogršček pridobiti dovolj vode za namakanje vseh obstoječih njivskih površin in sadovnjakov ter vseh kmetijskih površin, ki so se izgubile v procesu zaraščanja v zadnjih 15 letih. Z izgradnjo predlaganih zadrževalnikov bi Slovenija lahko bistveno povečala delež samooskrbe z zelenjavo, tudi zgodnjo, ki je sedaj med najnižjimi. Kandidat je z nalogo pokazal zavidljivo sposobnost analitičnega in sinteznega razmišljanja ter visok nivo obvladovanja računalniških orodij. Argumentacije so na ustrezni strokovni ravni, predlogi zadrževalnikov so izvedeni skoraj do aplikativne ravni. Mentor: Darko Ogrin, somentorica Marina Pintar (Biotehniška fakulteta)

Diplomanti geografije v letu 2016

Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

V letu 2016 je na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani diplomiralo 97 študentov po starem programu, 43 študentov je zaključilo prvo stopnjo bolonjskega študijskega programa, 27 študentov pa drugo stopnjo bolonjskega programa.

Med prejemniki Prešernove nagrade Filozofske fakultete v Ljubljani za študijsko leto 2015/2016 sta bila tudi dva študenta Oddelka za geografijo. Nejc Bobovnik je prejel nagrado za magistrsko delo Vrednotenje trajnostnega razvoja alpskih občin Slovenije (mentorica Katja Vintar Mally) in Borut Stojilkovič za magistrsko delo Glaciation of the Eastern Kamnik-Savinja Alps and dictionary of English-Slovene glaciological terminology = Poledenitev vzhodnih Kamniško-Savinjskih Alp in slovar angleško-slovenske glaciološke terminologije (mentorja Uroš Stepšnik in Franciška Trobevšek Drobnač).

1. Diplomanti po starem programu (enopredmetni in dvopredmetni študij geografije)

AVBELJ KOROŠEC Mojca: Razvojne priložnosti turizma v občini Lukovica. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61703266

BARLE KRAGELJ Sabina: Bliznja rekreacija prebivalcev občine Postojna. Mentorja: Dejan Cigale, Igor Škamperle. COBISS.SI-ID 61806178

BEŠIČ Sabina: Zgodovinski in geografski oris občine Litija. Mentorja: Dejan Rebernik, Božo Repe, somentor: Peter Mikša. COBISS.SI-ID 61801058

BLAGOJEVIČ Sanja: Športni turizem v Mestni občini Ljubljana. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61599586

BORIŠEK Neža: Okoljski vplivi smučarskih središč v Sloveniji. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60810850

BRADÉŠKO Žiga: Turizem v občini Loška dolina in možnosti njegovega nadaljnjega razvoja. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61748066

BREZNIK Gregor: Vloga turizma pri povezovanju Slovencev v Italiji. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61805410

BRULC Jani: Reka Temenica : geomorfološka in hidrološka analiza. Mentor: Uroš Stepšnik. COBISS.SI-ID 60815202

CEHNER Martina: Hidromelioracije na Nizozemskem. Mentorja: Metka Špes, Marko Štuhec. COBISS.SI-ID 61609570

CERAR Gašper: Samodejno izdelovanje kart gostote vegetacije s pomočjo LiDAR-skega snemanja za potrebe orientacijskega teka. Mentor: Blaž Repe, somentor: Dušan Petrovič. COBISS.SI-ID 61736290

CEROVŠEK Bojana: Izobraževanje odraslih za trajnostno potrošnjo : primer dobre prakse Zero Waste. Mentorja: Matej Ogrin, Monika Govekar-Okoliš. COBISS.SI-ID 60903522

ČOPAR Urša: Vključevanje geografskih vsebin v predšolsko vzgojo. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 61706594

DEBELJAK Tjaša: Možnosti za sanacijo razpršene gradnje v občini Dobrova-Polhov Gradec. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61721698

DOKLER Tit: Degradirana območja kot razvojna priložnost Posavja. Mentorica: Katja Vintar Mally, somentorica: Barbara Lampič. COBISS.SI-ID 61594210

DOLAR Gregor: Geografske zasnove rabe obnovljivih virov v Sloveniji do leta 2030. Mentor: Dušan Plut. COBISS.SI-ID 61591394

DONKO Anja: Primerjava turistične vloge snežne jame in jame Pekel. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61672290

DREMPETIČ Alenka: Geografske značilnosti Geoparka Karavanke. Mentor: Uroš Stepšnik. COBISS.SI-ID 61760866

ERJAVEC Ana: Obravnava prometnega onesnaževanja pri pouku geografije. Mentor: Matej Ogrin, somentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 60057954

FABINA Tihomir: Geografija Ličko-senjske županije. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 60084578

GLAVAN Simona: Geografski in sociološki vidiki razvoja Sežane. Mentorja: Dejan Rebernik, Gorazd Kovačič. COBISS.SI-ID 61105762

GOLOB Mateja: Bliznja rekreacija prebivalcev občine Kamnik. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61813346

GROZNIK Maja: Okoljski vplivi kmetijstva v občini Velike Lašče. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61605474

HORVAT Tea: Vpliv spreminjanja podnebja na vodne razmere v porečju Savinje po letu 1960. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 61682018

ISKRA Uroš: Geografsko stanje in možnosti sonaravne rabe jezer v zgornjem toku Krke. Mentor: Dušan Plut. COBISS.SI-ID 60644194

JAGODIČ Špela: Vpliv hidroregulacij na debelinsko rast hrasta doba (Quercus robur L.) v Murski šumi. Mentor: Darko Ogrin, somentor: Tom Levanič. COBISS.SI-ID 61577570

JAKOŠ Katja: Razvojne možnosti spodnje Mirnske doline. Mentorica: Irma Potočnik Slavič, somentorica: Maja Topole. COBISS.SI-ID 61759586

JAREB Emilija: Vpliv vojne na spremembo narodne sestave prebivalstva Požeško-slavonske županije. Mentorja: Dejan Rebernik, Avgust Lešnik. COBISS.SI-ID 61119330

JERAN Urša: Multikulturni in medkulturni vzgojni cilji v geografskem izobraževanju. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 60671074

JERE Lučka: Mikroklimatske značilnosti Ledenice pri Županovi jami. Mentor: Uroš Stepšnik. COBISS.SI-ID 60813666

JERMAN Mateja: Pričakovani vplivi tretje razvojne osi na razvoj turizma v krajevnih skupnostih Tržišče in Sevnica. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61761122

JESEŃŠEK Aleš: Regionalni razvoj Tuzle v post-Daytonskem obdobju. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61750114

JORDAN Andreja: Cilji in tehnike skupinskega dela pri pouku geografije. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 61709154

KAVČIČ Sabina: Stanje okolja v Mestni občini Ljubljana in Mestni občini Celje. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60948066

KAVGIČ Adin: Možnosti razvoja športnega turizma v Mestni občini Slovenj Gradec. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61618786

KLAR Tamara: Preučevanje vpliva metodologije zajema dejanske rabe zemljišč na spreminjanje površin vrste rabe zemljišč med letoma 2002 in 2016 v Sloveniji. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 61721954

KLINC Matej: Vloga evropskih prometnih koridorjev pri razvoju Ljubljane. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61621858

KOBOL Melita: Gospodarjenje z odpadki v občinah Ajdovščina in Vipava. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60814434

KONSTANTINOVIC Petra: Zasnova regijskega parka Kočevsko - Kolpa. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 61739362

KORUZA Jana: Trendi pri pojavu megle v Ljubljanski kotlini v obdobju 1970-2015. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 61126754

KOS Klemen: Kurdsko vprašanje v Turčiji. Mentorja: Jernej Zupančič, Dušan Nečak. COBISS.SI-ID 61750882

KOTAR Nina: 3D lokacijska informacija v prostorskem planiranju. Mentor: Andrej Černe, somentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61606754

KOVAČIČ Vanja: Uvajanje in uporaba interaktivnih učnih gradiv pri pouku geografije v osnovni šoli. Mentorja: Tatjana Resnik Planinc, Damijan Štefanc. COBISS.SI-ID 61674594

KRALJIČ Sandra: Brezposelnost mladih v Evropski uniji s poudarkom na primerjavi med Obalno-kraško statistično regijo in Tržaško pokrajino. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 61617250

KRANJC Rok: Spreminjanje koncepta policentričnega razvoja v Sloveniji. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61723490

KRVINA Tina: Ogroženost občine Vrhnika zaradi poplav. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 61569122

KUZMIČ Barbara: Geografska presoja uporabe rastlinskih čistilnih naprav v občini Vrhnika. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61686114

LEBAR Boštjan: Analiza Regionalnega razvojnega programa Gorenjske 2007-2013. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61751394

LEBAR Klemen: Spremembe prebivalstva Vojvodine po razpadu Jugoslavije. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61806690

LESJAK Nika: Geografske predstave o domači pokrajini iz osnovnošolskih učilnic na primeru Savinjske doline. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc, somentorica: Mimi Urbanc. COBISS.SI-ID 61662562

LESNIK Blaž: Vrednotenje geodiverzitete na območju Rakiške planote. Mentor: Uroš Stepšnik. COBISS.SI-ID 61662562

LOGAR Mojca: Geografsko-sociološki oris občine Vrhnika. Mentorja: Dejan Rebernik, Igor Škamperle. COBISS.SI-ID 61729378

LOTRIČ David: LGBT turizem v Sloveniji. Mentorja: Dejan Cigale, Roman Kuhar. COBISS.SI-ID 61820258

LUŽEVIČ Primož: Geografski vidiki gospodarskega razvoja Irske. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61732706

MAGLICA Ana: Diaspora kot človeški kapital.
Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61775970

MALI Mojca: Hrana jutrišnjega dne : globalni izzivi in lokalni odgovori z vidika izobraževanja.

Mentorja: Tatjana Resnik Planinc, Damjan Mandelc. COBISS.SI-ID 61831266

MATIČ Nada: Bliznja rekreacija prebivalcev občine Log - Dragomer. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 59411810

MITIČ Eva: Razvoj turizma v Angoli. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61760354

MOGUŠ Ivana: Spreminjanje kulturne pokrajine gorskih vasi na Japonskem = Nihon sanson ni okeru bunkateki keikan no henka - Gunma-ken Nanmoku mura no rei. Mentorja: Marko Krevs, Chikako Shigemori Bučar. COBISS.SI-ID 61723234

MOIČEVIČ Kristina: Razvijanje medkulturne kompetence pri pouku slovenščine in geografije v gimnaziji. Mentorici: Jerca Vogel, Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 61254498

NOVAK Mojca: Obravnava Kitajske v slovenskih učbenikih za geografijo. Mentorja: Dejan Rebernik, Mitja Saje. COBISS.SI-ID 61584482

NOVAK Petra: Športno plezanje kot priložnost trajnostnega razvoja na primeru plezališč Kraškega roba. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60812642

PANIČ Lidija: Spremembe gravitacijskega območja mesta Ljutomer. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61807970

PAVLIČ Iztok: Geografske značilnosti iranskega Kurdistan. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61802338

PEČNIK Tanja: Omejitve in možnosti prostorskega razvoja v občini Mislinja. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61608034

PELCAR Sanja: Geografske možnosti uporabe rastlinskih čistilnih naprav na Goričkem. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61661538

PETERNEL Matej: Regionalna geografija občine Medvode. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61591650

PETROVIČ Kika: Geografsko-zgodovinska učna pot po Ljubljani. Mentorici: Tatjana Resnik Planinc, Danijela Trškan. COBISS.SI-ID 61788258

PIRMAN Mateja: Mediacija kot možen instrument prostorskega planiranja pri reševanju vprašanja konfliktna rabe prostora na primeru občine Domžale. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 60672098

POGAČNIK Manica: Vloga čaja na Kitajskem s poudarkom na prefekturi Pu'er = Zhongguo cha de diwei ji zuoyong zhuanzhu yu Pu'er dijiishi. Mentorja: Mitja Saje, Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61740130

POŽRL Ina: Osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem. Mentorja: Jernej Zupančič, Avgust Lešnik. COBISS.SI-ID 61753186

PRINČIČ Mateja: Usklajevanje pluralnost interesov pri oblikovanju prioritete razvojne pobude : primer Občine Ankar. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61127778

RANČAN Aleksandra: Rekreacija na območju Šmartinskega jezera. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 59402594

REMIH Nataša: Reintegracija Hongkonga v LR Kitajsko. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61702754

RODMAN Nastja: Ozelenitev streh in sten na primeru Bežigradske soseske 3 v Ljubljani. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61102178

ROPRET Dunja: Geomorfološke značilnosti Vremske doline. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 61112930

ROSIČ Ana: Verski turizem v Medugorju. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61591138

SELJAK Vesna: Regionalni učniki brezposelnosti v Sloveniji. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61709922

SOVDAT Ana: Pomen pustolovskorekreativskih dejavnosti za razvoj mladinskega turizma na Bovškem. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 60062050

STREHOVEC Mirko: Žumberški etnični otok na južni strani Gorjancev. Mentorja: Marko Krevs, Anja Zalta. COBISS.SI-ID 61729634

ŠEBAT Dolores: Vloga prenosnega elektroenergetskega omrežja v Sloveniji. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 61763426

ŠKUFCJA Žiga: Spreminjanje zimskega vremena in podnebja na Slovenskem v zadnjih 150 letih. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 61099874

ŠTEMBERGAR Tomaž: Kras Vremščice in okoliških reliefnih enot. Mentor: Andrej Mihevc. COBISS.SI-ID 61244002

ŠTURM David: Političnogeografska analiza severnega Iraka. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 61664098

ŠULIGOJ Rebeka: Ravnanje s premično materialno dediščino soške fronte in njen vpliv na okolje v občinah Tolmin, Kobarid in Bovec. Mentorja: Katja Vintar Mally, Božo Repe. COBISS.SI-ID 61731170

TERAŽ Andreja: Geografsko vrednotenje tretje razvojne osi skozi občino Sevnica. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61697634

TOMŠIČ Patricia: Raba obnovljivih virov energije v Španiji. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 60682850

TRDAN Rok: Družbenogospodarski razvoj župnije Dolenja vas. Mentorja: Irma Potočnik Slavič, Božo Repe. COBISS.SI-ID 61125474

VALENČIČ Vesna: Dinamika obsega cestnega tovornega prometa v Sloveniji. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60645730

VEIDER Matej: Kakovost bivalnega okolja v izbranih soseskah z neprofitnimi stanovanji v Ljubljani. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61731938

VILOTIČ Tjaša: Nastanek megalopolisa ob delti Biserne reke. Mentorja: Marko Krevs, Mitja Saje. COBISS.SI-ID 61728354

VRBANAC Darinka: Življenje ob Kolpi - geografska in zgodovinska učilnica v naravi. Mentorici: Tatjana Resnik Planinc, Danijela Trškan. COBISS.SI-ID 61677154

VUČAJNK ŠKROBOT Lidija: Možnosti sonaravnega razvoja Dobove. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 59401314

VUKOJEVIČ Dijana: Okoljska problematika odlaganja elektronskih odpadkov v Guiyuju na Kitajskem. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60833378

WEILGUNI Blaž: Primerjava razvojnih potencialov občin Podčetrtek in Rogaska Slatina. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 60061282

ZGONC Andreja: Ekoremediacijski pomen rastlin in prsti na Ljubljanskem barju. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61576034

ZGONC Lara: Geomorfološke značilnosti Loškega polja. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 60832098

ŽULIČ Vanja: Prostorski pomen cerkva v občini Sevnica. Mentorja: Jernej Zupančič, Leon Debevec. COBISS.SI-ID 61780834

2. Diplomanti po bolonjskem programu (Prvostopenjski univerzitetni študijski program Geografija)

ANDERLIČ Teja: Geografski vidiki povezovanja kmetov v zadrugo : primer kmetijske zadruge Krka. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61868898

BELIČIČ Klemen: Geoinformacijska podpora umeščanju rastlinskih čistilnih naprav v občini Črnomelj. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 61579362

BUCIK Jure: Značilnosti gornjesavskih zim z ozirom na razvoj turizma. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 62101346

CERAR Kaja: Novejši razvoj industrije v Kamniku. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61260642

DRNOVŠEK Špela: Sledovi pleistocenske poledenitve v porečju Tržiške Bistrice. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 61623138

ČUFER Jure: Zgodovina slovenske geografije med obema svetovnima vojnoma. Mentorja: Katja Vintar Mally, Bojan Balkovec. COBISS.SI-ID 61852770

DOBAJ Žiga: Hidroenergetski potencial vodotoka Lobjna. Mentor: Dušan Plut. COBISS.SI-ID 62097762

DREMEL Manca: Turistični in rekreacijski pomen Šaleške planinske poti. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 62098530

FLAJNIK Tina: Vrednotenje učinkov ukrepa »Pomoč mladim prevzemnikom kmetij« : (na primeru statistične regije Jugovzhodna Slovenija). Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61920098

GOLJEVŠČEK Anet: Privatizacija vodnih virov v Evropski uniji. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61872226

GOLOBIČ Tadeja: Poplave ob Ledavi. Mentor: Karel Natek, somentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 61867618

GRBEC Gašper: Pomen Ljubljanskega barja za razvoj Ljubljane. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 62025058

GRILJ Uroš: Zagotavljanje samooskrbe s prašičjim mesom v Sloveniji. Mentorica: Barbara Lampič. COBISS.SI-ID 61079138

GROS Špela: Reka Misisipi in njen vpliv na družbenogeografski razvoj. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 62053474

HORVATIČ Maša: Geografska presoja rabe rastlinskih čistilnih naprav v porečju Koprivnice. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61975138

KMETEC Tina: Geografski vidiki mobilnosti in oskrbe starejšega prebivalstva v občini Zetale. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61870690

KNEZ Nika: Geografski vidiki zmanjševanja števila izbranih podvrst žiraf. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61633122

KODRA Alenka: Dojemanje ogroženosti zaradi poplav na primeru Kamniške Bistrice. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 62014050

KOLAKOVIČ Lea: Vinski turizem v vinorodnem okolišju Bela krajina. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 61827170

KONCILJA Nace: Prostori druženja na podeželju (primer naselja Mekinje). Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61974114

KOVAČ Gašper: Možnosti trajnostne mobilnosti v dolini Kamniške Bistrice in na Veliki planini. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 62090850

KRALJ Špela: Analiza poplavnih območij v občini Domžale. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 62355042

KURENT Marija: Zemljiške operacije na podeželju (primer k. o. Zadobrova). Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 61919842

LAZNIK Matej: Energetika v občini Hrastnik. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 61973346

LIPAR Boštjan: Geografski vidiki kakovosti življenja avstralskih starosecev. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 61581410

LONGAR Žiga: Prostorska in funkcijska preobrazba industrijskega območja Bombažne predilnice in tkalnice Trzič. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61854562

MAJCEN Nina: Ureditev poplavnega območja reke Hudinje na območju Vojnika. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 62024290

MALOVEC Barbara: Možnosti za razvoj trajnostne mobilnosti v občini Bovec. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 61818978

MESTEK Matic: Raba Sončeve energije v občini Domžale. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61581922

MIHEVC Nevenka: Možnosti uvajanja trajnostne mobilnosti v Logatcu. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 61824354

NOVAK Žiga: Možnosti za razvoj krožne kolesarske poti okoli Kamniško-Savinjskih Alp. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 61826658

PUSTAVRH Miha: Prostorska in funkcijska preobrazba območja Rudnika urana Žirovski vrh. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61623650

TOMŠIČ Rok: Poplavna ogroženost Zgornje Pivke. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 62015586

ULČNIK Eva: Recetni geomorfni procesi na Jezerskem. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 60638306

URH Mateja: Pomen Svetozarja Ilesiča za razvoj slovenske geografije. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61977186

VADNJAL Maja: Lesna industrija v Primorsko-notranjski statistični regiji. Mentor: Andrej Černe. COBISS.SI-ID 61844578

VEZOVNIK Tjaša: Vale v Slovenski Istri. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 61859426

VIDGAJ Katja: Spreminjanje izbranih lastnosti prsti z oddaljevanjem od vodotoka na primeru reke Krke. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61829218

VUDLER Rene: Problematika temnopoltega prebivalstva v ZDA po letu 1950. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 62050914

WINKLER Nika: Poplavne značilnosti vodotoka Vrtobjica kot primer mestnih poplav. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 62024546

ZOF Anja: Trajnosteni turizem v Naravnem parku Južni Schwarzwald. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61580898

ŽEMLJA Katarina: Izvajanje trajnostne mobilnosti v občini Bohinj. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 61823330

ŽNIDARŠIČ Peter: Vpliv vremena na kolesarjenje v Ljubljani. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 62100578

3. Magistri po bolonjskem programu (Drugostopenjski univerzitetni študijski program Geografija)

BOBOVNIK Nejc: Vrednotenje trajnostnega razvoja alpskih občin Slovenije. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 60964706

BRGLEZ Martina: Trajnosten vrednotenje zelenih delovnih mest na primeru Solčavskega. Mentor: Matej Ogrin, somentorica: Natalija Špeh. COBISS.SI-ID 62401378

DERMASTIJA Barbara: Slovenska diaspora v Torontu. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 61874018

GAJŠEK Karmen: Vpliv globalizacije na prostorski in gospodarski razvoj Prage : na primeru stanovanske problematike četrtn skupnosti Vinohrady. Mentorica: Dejan Rebernik, Rudi Rizman. COBISS.SI-ID 61654114

GAMSE Miha: Ukrepi in politike trajnostne mobilnosti na izbranih urbanih in turističnih območjih. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 59742306

GLAVAŠ Marija: Vpliv obmejne lege na regionalni razvoj Goriškega. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 61002082

GLOJEK Kristina: Izdelava detaljne pedogeografske karte z uporabo daljinsko zaznanih podatkov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61706338

GRILC Žiga: Ocena ogroženosti zaradi snežnih plazov v Julijskih Alpah s pomočjo geografskih informacijskih sistemov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 61655138

HAFNER Nina: Trajnosten prometna ureditev Jezerskega. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 60374626

HOTIČ Marsel: Geomorfološka analiza Krškega hribovja. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 60633186

KLEMENČIČ Miha: Uporaba daljinsko zaznanih posnetkov pri proučevanju spreminjanja toplotnega otoka v Ljubljani. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 61634914

KOP Boštjan: Modeliranje razširjenosti gozdnega kropa (Ixodes ricinus) na območju Upravne enote Ruše s pomočjo geografskih informacijskih sistemov. Mentor: Blaž Repe, somentor: Tomi Trilar. COBISS.SI-ID 60376930

KRAJČIČ Jurij: Ugotavljanje primernih lokacij zadrževalnikov za potrebe namakanja kmetijskih zemljišč v porečju Vipave z uporabo podatkov lidar. Mentor: Darko Ogrin, somentorica: Marina Pintar. COBISS.SI-ID 61647714

KROŠELJ Tina: Poskus uporabe lidarskih podatkov za opredeljevanje območij v zaraščanju. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 61657186

KUNST Nastja: Novejši regionalni razvoj Kozjanskega. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61653346

LEGIŠA Martin: Modeliranje poplav na malem vodotoku Šokatnica z orodjem HEC-RAS. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 62758498

ROT Štefan: Geografska analiza migracij študentov glasbe iz Slovenije v Celovec in Gradec. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 62400610

SEIFERT Ana: Determination of seasonal and latitudinal variations in BVOC emissions in the case of the selected tree species = Ugotavljanje variabilnosti emisij biogenih lahkih organskih spojin za izbrane drevesne vrste, kot posledica sezonskih sprememb in sprememb geografske širine. Mentor: Blaž Repe, somentor: Thomas Holst. COBISS.SI-ID 62755938

STOJILKOVIČ Borut: Glaciation of the Eastern Kamnik-Savinja Alps and dictionary of English-Slovene glaciological terminology = Poledenitev vzhodnih Kamniško-Savinjskih Alp in slovar angleško-slovenske glaciološke terminologije. Mentorica: Uroš Štepišnik, Franciška Trobevske Drobna. COBISS.SI-ID 60697698

ŠKRLEC Rok: Delovne počitnice Slovencev v ZDA, Kanadi, Avstraliji in Novi Zelandiji = Working holidays of Slovenians in the USA, Canada, Australia and New Zealand. Mentorica: Dejan Cigale, Franciška Trobevske Drobna. COBISS.SI-ID 61741410

TEŠNJAK Damir: Ocenjevanje območja bodočega mesta Ljubljane s pomočjo metode ciljnih avtomatov. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 62104162

TRATNIK Peter: Trajnosten mobilnost v občinah Cerklje na Gorenjskem in Senčur. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 60635234

TRENCHOVSKA Aleksandra: Inventarizacija in vrednotenje geodiverzitete na območju Kratova, Makedonija. Mentor: Uroš Štepišnik. COBISS.SI-ID 61647202

TRPIN Jernej: Značilnosti popotništva s terenskimi vozili. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 62107234

URŠIČ Kaja: Revitalizacija degradiranih območij v turistične in prostorske namene. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 59742050

VERLIČ Luka: Vrednotenje predloga krčenja števila občin z vidika regionalnega razvoja v Sloveniji. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 61648226

ZAKOVŠEK Simon: Kakovost zelenih površin v urbaniziranih naseljih občine Zagorje ob Savi. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 61641314

Diplomanti na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru v letu 2016

1. Diplomanti po starem univerzitetnem študijskem programu:

BOH Katja: Turizem in možnosti razvoja turizma v občini Lendava. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

BREZNIK Andreja: Turizem na podeželju v upravni enoti Gornja Radgona. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

CVETKO Lea: Inkovska civilizacija in razvoj turizma v Peruju. Mentorica: doc. dr. Ravnikar Anton; doc. dr. Horvat Uroš.

ČEH Irena: Rekreativne navade prebivalcev Brežic. Mentor: izr. prof. dr. Drozg Vladimir.

ČERNOGOJ Jožica: Geološke in geomorfološke značilnosti Boškega hribovja in raba tal s posebnim ozirom na osameli kras. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

ČRNČIČ Lea: Akcijski prostor mladim na podeželju. Mentor: izr. prof. dr. Drozg Vladimir.

ČULBRK Nataša: Vpliv uvodne motivacije na kakovost učne ure pri pouku geografije. Mentorica: doc. dr. Konečnik Korknik Eva.

GAVEZ Mateja: Značilnosti ekološkega kmetijstva v Podravske statistični regiji. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

GOLAVŠEK Daša: Vpliv meteoroloških elementov na onesnaženost zraka v Celjski kotlini. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

GOMINŠEK Jana: Preživetje prostega časa prebivalcev občine Polzela. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

GRADIŠNIK Darja: Strukturne spremembe gospodarskih dejavnosti v občini Ruše po letu 1991. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

HORVAT Katja: Obremenjevanje agroekosistemov v izbranih naseljih na Murski ravnini in Lendavskih goricah. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

JAGODIČ Lucija: Narodne manjšine, izseljenci in zdomci pri pouku geografije v Sloveniji. Mentorica: doc. dr. Konečnik Korknik Eva.

JELN Maja: Turistični razvoj Term Topolšica. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

KAČIČNIK Zoran: Namestitvene zmogljivosti za mlade v Sloveniji na primeru International hosting federation (IHF). Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

KEVP Polonca: Spreminjanje kulturne pokrajine na območju katastrske občine Javorje. Mentor: izr. prof. dr. Drozg Vladimir.

KLADNIK Andreja: Turizem občine Luče. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

KODRIČ Biserka: Obremenjevanje agroekosistemov v Vzhodnih Halozah. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

KRAJNC Mateja: Kmetijsko obremenjevanje okolja na južnem delu Dravskega polja in severnem delu Haloz. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

LAZOVIČ Mojca: Demografske značilnosti delovnih migrantov iz Maribora v tujino. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

LESKOVŠEK Suzana: Pouk geografije v osnovnih šolah in splošnih gimnazijah z vidika prilagoditve narodnostnim manjšinam v Sloveniji. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen.

LEVA Katja: Značilnosti in razvoj profesionalnosti pri učiteljih geografije. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen, doc. dr. Konečnik Korknik Eva.

LIŠČIČ Petr: Delo z vedenjsko težavnim razredom pri pouku geografije. Mentorica: izr. prof. dr. Javornik Krečič Marija; doc. dr. Konečnik Korknik Eva.

LUŽNIK Marta: Prometna dostopnost naselij ob Keltski. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka

MARIČ Martin: Vpliv topoklime na vinogradništvo in sadjarstvo v Slovenskih goricah nad Muro in Pesnico. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

MIHEV Tadeja: Prometna dostopnost severnojadranskih pristanišč: Trst, Benetke, Koper in Reka. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

MIKOLIČ Mihaela: Svetlobno onesnaževanje na območju Obalno-kraške regije. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

OJSTERŠEK Andrej: Pouk geografije v naravnem okolju v neposredni bližini šole na primeru osnovnih šol celjskega območja. Mentorica: doc. dr. Konečnik Kotnik Eva.

PENEC Eva: Projektni teden vseživljenjskega učenja za trajnostni razvoj v osnovni šoli. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen.

PETKOVIČ Aleksandra: Možnosti turističnega razvoja v občini Miklavž na Dravskem polju. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

PINTARIČ Marko: Naravno-geografske značilnosti občine Radenci kot prednost za promocijo turizma. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

PISAR Jože: Družbenogospodarske značilnosti vinogradništva v Radgonsko-Kapelskih gorah. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

POČEK Anja: Vpliv Term Čatež na razvoj turizma v občini Brežice. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

PUNGERČAR Sašo: Pomen športnih dogodkov za razvoj mestnega turizma: primer NK Maribor. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

REBERNAK Uroš: Onesnaženost zraka z dušikovimi oksidi, ozonom in delci PM10 v Mariboru, Ljubljani in Kopru med letoma 2005 in 2014. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

ROŽIČ Simon: Vpliv geoloških in geomorfoloških značilnosti na poselitev Meziške doline. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

SEVER Tadeja: Spreminjanje vinogradniških in sadjarskih površin na sončnih območjih v Sloveniji v povezavi z izbranimi naravnimi dejavniki. Mentor: doc. dr. Žiberna Igor.

STIPANOVIČ Sabina: Ekološke kmetije v okolici Slovenske Bistrice. Mentor: izr. prof. dr. Drogz Vladimir.

ŠEGULA Nina: Razvoj turizma v mestih Gornja Radgona in Bad Radkersburg. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

ŠPELIČ Irena: Socialna funkcija javnih odprti površin v Mariboru na izbranih primerih. Mentor: izr. prof. dr. Drogz Vladimir.

VIDOVIČ Martina: Ekološka usmerjenost prebivalcev mestne občine Maribor - s posebnim poudarkom na vrtnikarjih. Mentorica: izr. prof. dr. Klampfer Friderik; doc. dr. Žiberna Igor.

VODUŠEK Jernej: Pomen uporabe IKT pri pouku geografije v osnovni in srednji šoli. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen; doc. dr. Bratina Tomaž.

VREŽE Jernej: Prireditve v Celju. Mentor: izr. prof. dr. Drogz Vladimir.

WELZA Darja: Mestni promet v Mariboru. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

2. Diplomanti po magistrskem študijskem programu 2. stopnje (dvpredmetni pedagoški)

BOGOVIČ Amadej: Vpliv avtomobilske industrije na družbenogospodarske spremembe na Češkem in v Sloveniji. Mentorica: izr. prof. dr. Lorber Lučka.

GOLOB Tanja: Uporaba geografskih informacijskih sistemov pri pouku geografije na splošnem sekundarnem nivoju izobraževanja. Mentorica: doc. dr. Žiberna Igor, red. prof. dr. Kolnik Karmen.

HEPE Luka: Revitalizacija Gajševskega jezera z ekoremediacijami. Mentorica: red. prof. ddr. Vovk Korže Ana.

MATJAŠIČ - FILIPIČ Lana: Vpliv izbranih učnih metod in oblik na učne rezultate pri pouku geografije v 7. razredu osnovne šole. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen.

NEDELJKO Mihael: Demografske značilnosti dvojezičnega območja v občini Moravske Toplice. Mentor: doc. dr. Horvat Uroš.

OCEPEK Maja: Delo z nadarjenimi učenci in dijaki pri pouku geografije. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen.

RUPNIK Maja: Aktualni dogodki prostorskih razsežnosti kot pomemben element regionalne geografije Evrope v gimnaziji: primer begunske krize. Mentorica: doc. dr. Konečnik Kotnik Eva.

SPEVAN Mateja: Občina Destrič na poti trajnostnega razvoja. Mentorica: red. prof. ddr. Vovk Korže Ana.

VRČKOVNIK Mateja: Didaktična mapa za poučevanje geografije Avstralije in polarnih območij pri pouku s slepim ali slabovidnim učencem. Mentorica: red. prof. dr. Kolnik Karmen; red. prof. dr. Schmidt Krajnc Majda.

PREMUŽIČ Aleksandra: Geografija in zelena delovna mesta v Sloveniji. Mentorica: red. prof. ddr. Vovk Korže Ana.

Diplomanti na Oddelku za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v letu 2016

1. Diplomanti po starem programu (enopredmetni in dvopredmetni študij geografije)

ARZENŠEK Urška: Ocena vpliva komasacij na kmetijstvo izbranega območja v občini Majšperk. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538687172

AVČIN Maja: Gibanje socialnih skupin v prostoru : analiza obiskanosti gostinskih lokalov (na primeru mesta Koper). Mentor: Stanko Pelc. COBISS.SI-ID 1538423748

BARAGA Albin: Ocena sprememb prometnega režima na Slovenski cesti v Ljubljani. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538413508

BELE Saša: Želva karata kot del biotske raznovrstnosti slovenskega morja. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538519492

BENČINA Luka: Geografske značilnosti turizma in analiza turističnih priložnosti v Občini Izola. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538389956

BERGLEZ Tina: Slovenski izseljenci v mestu Joliet, Zvezna država Illinois, ZDA. Mentor: Miha Koderman, somentor: Matjaž Klemenčič. COBISS.SI-ID 1538390468

BRATUŠA Nejc: Madeira, eksotični vrt Atlantika. Mentor: Stanko Pelc. COBISS.SI-ID 1538863812

BRIŽAN Mateja: Razvojne možnosti turizma na Sviščakih z okolico z vidika okoljskih učinkov. Mentor: Gregor Kovačič. COBISS.SI-ID 1538793924

CIMPERMAN Ana: Vrednotenje hidrogeografskih značilnosti Medalske Drave v luči izbranih vremenskih ujm. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538719684

CIZL Dejan: Turistični razvoj Brežic. Mentor: Stanko Pelc. COBISS.SI-ID 1538523332

FIFER Mateja: Ekološko kmetijstvo kot razvojna priložnost v občini Hoče-Slivnica. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538412996

FLAJS Sara: Podnebne spremembe kot dejavnik preoblikovanja visokogorskih turističnih središč v avtonomni pokrajini Trento, Italija. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538268612

FORNAZARIČ Laura: Analiza zadovoljstva prebivalstva z učinki turizma v naselju Pliskovica. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538848196

HODŽIČ Samanta: Spremembe v Škocjanskih jamah zaradi urejanja za turizem. Mentor: Tadej Slabe. COBISS.SI-ID 1538459076

KOBOL Klavdija: Razvoj in značilnosti visokogorskih kraških jam na izbranih območjih Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp. Mentor: Franci Gabrovšek. COBISS.SI-ID 1538405828

KOROŠEC Urška: Medobčinsko sodelovanje občin v skupni občinski upravi Spodnje Podravje. Mentor: Janez Nared. COBISS.SI-ID 1538974916

KRAMAR Miha: Spreminjanje pretočnih značilnosti izbranih slovenskih rek s snežno-dežnim pretočnim režimom v obdobju 1961–2010. Mentor: Gregor Kovačič. COBISS.SI-ID 1538524356

KRMAC Senja: Suša v slovenski Istri in možnosti blaženja z namakanjem iz zadrževalnikov – primer Vanganel. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538842308

MAČUŠ Patricija: Naravna in kulturna dediščina Moravskega krasa. Mentorica: Nadja Zupan Hajna. COBISS.SI-ID 1538674628

MARČETA Nataša: Geografske značilnosti, varstvo in razvoj Kraškega roba. Mentor: Tadej Slabe. COBISS.SI-ID 1538456772

MAUČEC Mirjana: Poplavljanje reke Mure in geografska presoja protipoplavnih ukrepov. Mentor: Gregor Kovačič. COBISS.SI-ID 1538507716

MIHEC Andreja: Vpliv prometnic na kraške vodne vire. Mentorica: Metka Petrič. COBISS.SI-ID 1538635716

MIKLIČ Ana: Migracije v EU in azilna politika na primeru migrantov in beguncev z Bližnjega vzhoda. Mentor: Milan Bufon. COBISS.SI-ID 1538512836

NOVAK Diana: Sprememba rabe tal v zadnjih 200 letih v občini Kozje. Mentor: Matej Gabrovček. COBISS.SI-ID 1538537156

REPŠE Tanja: Geografska presoja stanja in prihodnosti pragzdov na Kočevskem. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538793412

RUČNA Tea: Spremembe rabe kmetijskih zemljišč v zadnjih dvesto letih v katastrski občini Idrija. Mentor: Matej Gabrovček. COBISS.SI-ID 1538703300

SOVINČ Mateja: Predlog krasoslovne učne poti skozi Ponikovski kras. Mentorica: Nadja Zupan Hajna. COBISS.SI-ID 1538524612

STAJAN Maja: Hidrogeografske značilnosti Ščavnice s poudarkom na vodnogospodarskih ureditvah. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538508228

ŠTRAVS Nika: Vpliv študentov na razvoj obalnih občin. Mentor: Janez Nared. COBISS.SI-ID 1538794692

TRUŠNOVEC Nejc: Varstvo manjšin in integracijska politika Evropske unije s poudarkom na novodobnih manjšinskih skupnostih v Sloveniji in Estoniji. Mentor: Milan Bufon. COBISS.SI-ID 1538452932

ŽABAR Anja: Pomen umetnih grebenov za obnovo biotske raznovrstnosti morij: izkušnje z Jadranskega morja. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538722500

2. Diplomanti po bolonjskem programu (Prvostopenjski univerzitetni študijski program Geografija)

ERCEGOVIČ Jakob: Turistično-geografske značilnosti in možnosti razvoja turizma v občini Preddevor. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538824132

FERENCEK Duška: Hidrogeografska analiza porečja Vipave. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538810308

KORENČ Vanja: Gledališče kot medij za učenje geografije: primer otroške predstave »Loli, Boli in svet, poln čudes«. Mentor: Stanko Pelc, somentorica: Nataša Barbara Gračner. COBISS.SI-ID 1538809284

KRUŠEC Klemen: (Sub)urbanizacijski procesi v Mestni občini Koper s poudarkom na demografskih gibanjih v obdobju 2005–2015. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538802884

MIRNIK Nadja: Družbeni in prostorski vidiki turistične ponudbe v Zgornjem Posočju s posebnim poudarkom na dediščini soške fronte. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1538674372

MOZETIČ Lea: Hidrogeografske lastnosti potoka Koren v Novi Gorici. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538810820

VASILJEVIČ Dražen: Gospodarske razvojen možnosti Občine Loška dolina. Mentor: Janez Nared. COBISS.SI-ID 1538807748

TOMIČ Marko: Geografska ocena prizadevanj Luke Koper za zmanjševanje obremenjevanja okolja. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538811588

TUKA Slavko: Vpliv hidravličnega drobljenja na okolje in zdravje ljudi ter obveščanje javnosti v Sloveniji. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538806468

TURNŠEK Veronika: Ustreznost metodologij ocenjevanja površin površinskih voda v Sloveniji. Mentor: Gregor Kovačič, somentor: Peter Frantar. COBISS.SI-ID 1538785732

VAUKAN Katjuša: Turizem v jami Pekel. Mentor: Tadej Slabe. COBISS.SI-ID 1538810564

VODOPIVEC Jana: Površje Dravinjskih gor. Mentor: Gregor Kovačič. COBISS.SI-ID 1538807236

3. Magistri po starem programu (Znanstveni magistrerij Geografija kontaktnih prostorov)

GALE Špela: Geolingvistična analiza jezikovnih praks izbranih keltskih jezikov in njena aplikacija na slovenski in širši vzhodnoevropski prostor. Mentor: Milan Bufon, somentorica: Lucija Čok. COBISS.SI-ID 1538729924

4. Magistri po bolonjskem programu (Drugostopenjski dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija-Zgodovina)

BLAŽIČ Ana Marija: Raziskovalno učenje zunaj učilnice s pomočjo zgodovinskih terenskih metod in muzeja. Mentorica: Vilma Brodnik. COBISS.SI-ID 1538834884

HRABAR Marina: Kontrabant - nekoč junaštvo, danes le spomin: kontrabant čez italijansko-jugoslovansko mejo v 20. stoletju. Mentorica: Dragica Čeč. COBISS.SI-ID 1538384068

5. Doktorandi po starem programu (Doktorat znanosti Geografija kontaktnih prostorov)

GAŠPERIČ Primož: Razvoj metod prikaza kartografskih elementov na starih zemljevidih ozemlja Slovenije. Mentor: Matija Zorn, somentor: Matej Gabrovec. COBISS.SI-ID 39679789

HRVATIN Mauro: Morfometrične značilnosti površja na različnih kamninah v Sloveniji. Mentor: Matej Gabrovec. COBISS.SI-ID 39697709

JEZERŠEK Darka: Vpliv fizičnega geografskih in družbenogeografskih dejavnikov na hojo kot obliko trajnostne mobilnosti v mestih (na primeru mesta Koper). Mentor: Stanko Pelc. COBISS.SI-ID 1538491332

KERMA Simon: Geografija vina in vinski turizem na primeru Slovenske Istre. Mentor: Igor Jurinčič, somentor: Aleš Gačnik. COBISS.SI-ID 1538478276

PREM Marko: Instrumenti varovanja obalnega območja v Sloveniji. Mentor: Anton Gosar, somentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1538227652

ZLOBEC Gruša: Družbeni položaj jezika in jezikovnih praks v integracijskih procesih migrantov na primeru Francije. Mentor: Milan Bufon, somentorica: Mateja Sedmak. COBISS.SI-ID 1538496964

6. Doktorandi po bolonjskem programu (Tretjestopenjski študijski program Geografija)

POKLAR Mojca: Metodologija geografskega raziskovanja stika sladkovodnega in morskega okolja na primeru Semedelskega zaliva. Mentorica: Valentina Brečko Grubar, somentorica: Nataša Kolega. COBISS.SI-ID 1538101188

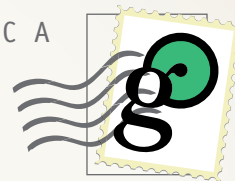
Z gospodarskim napredkom, gorske vasi na Japonskem doživljajo drastične spremembe. Potisnjene na periferijo, so se znašle v procesu razpada tradicionalnega sistema ...

... v naslednji številki Geografskega obzornika.

Foto: Ivana Moguš Yamada

GEOGRAFSKA RAZGLEDNICA

Pekarna

Taborišče Oure Cassoni se nahaja v vzhodnem Čadu, 17 km od meje s Sudanom. Obratuje od leta 2004 in predstavlja zavetišče za darfurske begunce. Znotraj taborišča se skušajo organizirati po najboljših močeh. Na sliki je pek ob svoji "pečici" pravkar zaključil zadnjo dnevno peko.

Avtor fotografije:
European Commission DG ECHO

Vir: FLICKR

9 770016 727000